

SPRAWOZDANIE

USTĘPUJĄCEGO REKTORA

UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

PROF. DRA EDWARDA KORCZYŃSKIEGO

Z CZYNNOŚCI W ROKU SZKOLNYM 1889/90

ZŁOŻONE PODCZAS UROCZYSTOŚCI

OTWARCIA ROKU SZKOLNEGO

1890/91

DNIA 9 PAŹDZIERNIKA 1890 R.

KRAKÓW.

DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

pod zarządem A. M. Kosterkiewicza.

1890.

2955

SPRAWOZDANIE

USTĘPUJĄCEGO REKTORA

UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

PROF. DRA EDWARDA KORCZYŃSKIEGO

Z CZYNNOŚCI W ROKU SZKOLNYM 1889/90

ZŁOŻONE PODCZAS UROCZYSTOŚCI

OTWARCIA ROKU SZKOLNEGO

1890/91

DNIA 9 PAŹDZIERNIKA 1890 R.

KRAKÓW.

DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

pod zarządem A. M. Kosterkiewicza.

1890.

MAGNIFICENCYOI PANOWIE!

Ustępując z zaszczytnej godności Rektora, na którą mnie zaufanie kolegów powołało, wznowionym od lat kilku obyczajem zdaję sprawę z najważniejszych wydarzeń, jakie zaszły za mego rektorstwa i ze stanu Uniwersytetu w ubiegłym roku szkolnym.

W tak starożytnej instytucyi, jak nasza Alma mater, na której rozwój i dzieje wieki się składały, każdy rok nowy przemija tak rychło, że zaledwie się rozpoczął, już zdaje się zbliżać ku końcowi a owoce pracy jednego roku znikają w obec ogromu lat dziesiątków i stuleci już przebyłych i minionych. Ten olbrzymi ciężar wiekowego istnienia naszej Szkoły głównej sprawia, że kronika jednego roku stanowić może prawie zawsze tylko drobny przyczynek do historyi tej poważnej instytucyi i rzadko tylko zaznaczyć się może takimi faktami, któreby przedstawiały nową epokę dziejową w jej rozwoju.

Ten okres dziejów swych, jaki obecnie szkoła Jagiellońska przechodzi, i do którego i rok ubiegły należy, ze wszech miar jest korzystny i śmiało nazwać go można drugim okresem odrodzenia, licząc jako okres pierwszy zabiegi bylejsz Komisyi edukacyjnej Królestwa polskiego. Okres ten rozpoczął się pod berłem Najłaskawszego obecnie nam panującego Monarchy, który w wspaniałomyślności Swej wrócił nam język wykładowy polski i który naszą instytucyą ota-

cza zawsze Swą monarszą opieką. W tym czasie przybyły liczne a ważne katedry, nowe zakłady naukowe, stanęły nowe gmachy, powiększyły się zbiory, liczba uczniów zwiększyła się, a na całej linii rozbudził się żywy ruch naukowy.

W ostatnim lat dziesiątku znalazła nasza Szkoła troskliwego opiekuna w osobie J. Eks. Pana Ministra Dunajewskiego, niegdyś profesora i rektora tej Szkoły, a w ostatnich latach zawdzięcza także wiele przychylnym względom obecnego Ministra Oświaty J. Eks. bar. Gautscha. Oprócz tego znaleźli się ludzie ofiarni, którzy darami i zapisami pomnażając zbiory naukowe, tworząc nowe fundacye lub zasilając już istniejące, przyczyniają się do rozwoju tej prastarej instytucyi.

Wśród tych przyjaznych okoliczności i w obec poparcia, jakiego doznaje Szkoła nasza od J. Eks. obecnego Namiestnika Kazimierza hr. Badeniego i ubiegły rok szkolny zaznaczył się dalszym postępem i nowymi nabytkami, które rozszerzając zakres działania naukowego, ułatwiają spełnianie tego szczytnego zadania, jakie mamy przed sobą. Są one zarazem zadatkiem dalszego rozwoju, który i na rozpoczynający się obecnie rok szkolny korzystnie się zapowiada.

Wiekowe doświadczenie poucza, że Szkoła nasza mimo znacznego wpływu, jaki wywierała na wychowanie publiczne, zależna była zawsze do pewnego stopnia od nastroju i usposobienia społeczeństwa i że osobista zasługa jej kierowników sama przez się, nie mogła nigdy przedtem i nie może i teraz rozstrzygać o rozwoju i powodzeniu instytucyi, tak ściśle związanej z losami narodu. Kwitła ona i rozwijała się pomyślnie, gdy naród był w pełni siły i pracy dziejowej a podupadała, gdy rozterki wewnętrzne i niezgoda osłabiały zasoby żywotne narodu. Tętno życia odbijało się zawsze w szkole Jagiellonów, która stawiała się przez to czułym barometrem sławy i upadku narodu. I teraz, mimo że stosunki tak wielce się zmieniły, prawidło to dziejowe nie uległo zmianie. Korzystny rozwój Szkoły Jagiellonów świadczy o żywotności naszego narodu i jest dobrą otuchą na przyszłość.

Żadna inna instytucja naukowa w kraju nie ma tyle czucia z krajem i z narodem, żadna nie oddziałuje tak znacznie na nasze społeczeństwo, i na odwrót, nie doznaje od społeczeństwa tyle poparcia, co nasza Szkoła. Urok jej i powagę szanują wszyscy dobrze myślący, i strzegą jako prawdziwy klejnot narodowy. Z tąd wynika, że mistrze tej Szkoły powoływani zaufaniem społeczeństwa do posłowania w Radzie Państwa i w Sejmie krajowym, do współdziału w Akademii Umiejętności, w Radzie szkolnej krajowej, w Radzie miejskiej krakowskiej, i w licznych towarzystwach naukowych, ekonomicznych i humanitarnych, obok swych prac zawodowych tak często muszą poświęcać swój czas i swe siły zawodowi publicznemu. Władze państwowe z pośród nich wybierają kierowników ważnych a nawet najważniejszych urzędów państwowych, nie szczędzą im uznań i odznaczeń, powołują ich do rozmaitych ankiet i porad lub powierzają zadania, przekraczające zakres zadań zawodowych. Ta wszechstronność pracy na rozmaitych polach życia państwowego, krajowego i społecznego, otoczona zawsze powagą i tradycją prastarej Szkoły, zlewa i na tę Szkołę część zasług, przez jej mistrzów zdziałanych i rozszerza znacznie jej skuteczną działalność po za mury uniwersyteckie i po za ławy szkolne. I w życiu praktycznym i w trudach życia publicznego schodzą się dawni uczniowie ze swymi profesorami, przez co ku pożytkowi ogólnemu zacieśniają się węzły wspólnej przyjaźni i jednoczą umysły do wspólnej pracy. — I na tem polu publicznej działalności profesorów rok ubiegły zapisał się w sposób dodatny.

Strona dydaktyczna naszego uniwersytetu, lubo oddala się od ideału wielkich uniwersytetów zagranicznych, przedstawia się jednak wcale pokaźnie. W ubiegłym roku szkolnym było 43 profesorów zwyczajnych (po 6 na wydziale teologicznym i prawnym, 11 na wydz. lekarskim a 20 na wydziale filozoficznym) 16 nadzwyczajnych (2 na wydz. teolog., 3 na prawnym, 9 na lek. a 2 na filoz.), profesorów tytularnych 2 (po 1 na wydz. prawnym i lek.), docentów 21

(1 na wydz. teol., 5 na prawnym, 9 na lek. a 6 na filoz.), i 2 nauczycieli (1 na wydz. teol. i 1 na wydz. filoz.). Grono nauczycielskie składało się więc razem z 84 osób i z asystentów i demonstratorów, których liczba wynosiła 29 (19 na wydz. lek. a 10 na wydz. filoz.) nie wliczając elewów klinicznych.

Liczba wykładów wynosiła w półroczu zimowem 181 (23 na wydz. teol., 35 na prawnym, 53 na lekarskim a 70 na filozof.) a w półroczu letniem 182, bez wliczania seminariów, któremi kierowali profesorowie i specjalnych kursów i repetitorów, jakie dawali asystenci. Na brak wykładów nie można więc narzekać, a młodzież akademicka ma daną sposobność do wszechstronnego wykształcenia się w obranych zawodach, ku czemu pomocne są także liczne zakłady, zbiory, seminaria, kliniki i biblioteka Uniwersytecka.

Prace naukowe dokonane przez profesorów, docentów i asystentów w ubiegłym roku szkolnym stanowią spory szereg dzieł i rozpraw naukowych ogłoszonych tak w języku polskim, jakoteż w językach obcych. Nie tu miejsce, by je szczegółowo wymieniać, spis ich zostanie ogłoszony drukiem jako dodatek do niniejszego sprawozdania. Tu tylko idąc za głosem słuszności nadmienić muszę, że prawie z każdej gałęzi nauki, któremi zajmują się Uniwersytety, z naszej Szkoły wyszły w ubiegłym roku cenne prace, które świadczą dowodnie o rozwoju i rozkwicie życia naukowego w naszym Uniwersytecie i są dowodem, że obok strony dydaktycznej i u nas uprawianą bywa dostatecznie i strona naukowa. Że i większość młodzieży akademickiej przejęta jest żądzą samodzielnej pracy naukowej, wynika to z licznych prac seminaryjnych, które otrzymały nagrody rządowe, z rozpraw konkursowych nagrodzonych przez Uniwersytet, z prac dokonanych na konkurs Towarzystwa wzajemnej pomocy uczniów i z rozpraw napisanych przez uczniów i drukiem ogłoszonych.

Wszystkie warunki składają się na to, by i na przyszłość ten ruch naukowy krzewił się skutecznie w naszej

Szkole ku sławie tej Szkoły i ku pożytkowi kraju i narodu. Wszak obecnie jest Uniwersytet krakowski jednym z nielicznych ognisk, gdzie polska nauka w polskiej mowie może być uprawiana swobodnie i bez przeszkód. To też cięższe są obowiązki tych, którzy z godności i urzędu są do tego powołani, by stać na straży powagi naukowej, tem więcej baczyć należy, by żadne szkodliwe czynniki nie odwodziły naszej Szkoły do tego głównego celu, jakim jest uprawa nauk, oparta na trzeźwych podstawach prawidłowego postępu i narodowej odrębności.

Jednem z ważniejszych zadań w roku ubiegłym było dalsze przygotowanie sprawy studium rolniczego, na urządzenie którego Najjaśniejszy Pan Najwyższem Postanowieniem z dnia 18 Sierpnia 1889 r. zezwolić raczył. Ponieważ historyczny rozwój tej kwestyi zestawił mój poprzednik w zeszłorocznem sprawozdaniu rektorskiem, przeto tu tylko nadmienię, że w roku ubiegłym Senat akademicki starał się usunąć wszelkie formalne przeszkody, któreby mogły opóźnić wejście w życie tej pożytecznej instytucyi. Pierwotny projekt statutu i rozkładu nauk, przedstawiony Wys. Ministerstwu w zaprzeszłym roku szkolnym, wskutek uwag, jakie nad nim poczynił Radca rządowy P. Adolf Hecke profesor wyższej szkoły kultury rolnej w Wiedniu i wskutek bezpośredniego polecenia Wys. Ministerstwa musiał ulegć zmianom w kilku mniej ważnych szczegółach. Zostały one poczynione. Najjaśniejszy Pan postanowieniem z d. 31 Lipca b. r. raczył zezwolić, aby studium to poczynawszy od obecnego roku szkolnego wprowadzone zostało w życie na podstawie zatwierdzonego prowizorycznego statutu i prowizorycznego porządku nauk i egzaminów przez Senat akademicki przedłożonego. Nie mając na razie lepszego umieszczenia, zaproponował Senat tymczasowe urządzenie tego studium w opróżnionem Collegium juridicum. Budynek ten wymagał jednak koniecznie napraw przynajmniej konserwacyjnych. Na dokonanie tych napraw asygnowało Wys. Ministerstwo kwotę 3094 Złr. Na profesora chemii agronomicznej przed-

stawily Wladze uniwersyteckie jednego ze znakomitych polskich uczonych, który przedmiotowi temu od lat wielu skutecznie się poświęca, a który w razie mianowania stalby się ważnym czynnikiem i doradcą w obsadzeniu reszty posad i w urzadzeniu pracowni i muzeów. Zanim propozycja ta zostanie zatwierdzona, konieczną bylo rzeczą, azeby poznać dokladnie urzadzenie zakladów rolniczych zagranicznych. Na wniosek Wladz Uniwersyteckich zezwolilo Wys. Ministerstwo, azeby tę podróz naukowà odbyli Dr. Edward Janczewski prof. botaniki w Uniw. Jag. i Dr. Emil Godlewski prof. szkoły rolniczej w Dublanach i udzielilo im na ten cel odpowiedniej subwencji. Zwiedzili oni w Kwietniu i Maju b. r. kilkanaście szkół rolniczych w Austrii, Belgii, Francyi, Niemczech i Szwajcaryi, a wynik swych spostrzezeń zložyli w gruntownej pracy, która okazala się w lipcowym i sierpniowym zeszytcie „Przeglądu polskiego.“ Fachowy a bezstronny opis zagranicznych szkół rolniczych, będzie najlepszą miarà do ocenienia studium rolniczego krakowskiego w jego późniejszym rozwoju, a zarazem wskazówką w zaprowadzeniu dalszych urzadzeń i zakladów. Referentem oddziału rolniczego byl na wydziale filozoficznym prof. Dr. Janczewski a w Senacie prorektor prof. Dr. Kasparek.

Sprawa budynków, jakie stanàc mają na polu doświadczalnem zakupionem i darowanem przez gminę miasta Krakowa, przyjęcie daru 2000 złr. ofiarowanego przez P. Ignacego Ogończyk Żółtowskiego w tym celu, by z wykładów i zbiorów oddziału rolniczego korzystać mogli kandydaci stanu nauczycielskiego szkół średnich i szkół ludowych, urzadzenie muzeów i pracowni i przedstawienie kandydatów na resztę katedr rolniczych, przyjdà na porządek dzienny dopiero w tym roku.

Studium rolnicze z dniem dzisiejszym wchodzi w życie. Upagnionej potrzebie uczynila zadość łaska Monarchy. Młoda latorośl zyskala od razu skuteczne poparcie społeczeństwa. Niechaj kwitnie i rozwija się na pożytek Uniwersytetu i narodu.

~~~~~

I w roku ubiegłym Władze uniwersyteckie dokładały wszelkich starań i nie szczędziły zachodów, by zakład ich pieczy powierzony utrzymać na stanowisku, któreby odpowiadało współczesnym wymogom nauki i potrzebom naszego społeczeństwa. Jaki udział w tej pracy brał Rektor, Senat akademicki i Kollegia profesorów, uwidoczni szczegółowe Sprawozdanie:

Uniwersytet nasz brał udział w kilku uroczystościach:

W dniu 26 Kwietnia 1890 Rektor miał zaszczyt powitać w murach Coll. novi Jego Cesarską Wysokość Arcyksięcia Fryderyka Karola, który zwiedzał gmach uniwersytecki, a w szczególności gabinet archeologiczny i historii sztuki. W dniu 30 Lipca b. r. wysłał Senat akademicki imieniem Uniwersytetu na ręce J. Eks. Pana Namiestnika telegram gratulacyjny z powodu zaślubin Cesarskiej Wysokości Arcyksiężniczki Maryi Waleryi.

Całe grono profesorów poprzedzone berłami Uniwersytetu w togach wzięło udział w uroczystości złożenia zwłok Adama Mickiewicza na Wawelu, a rektor i dziekani wydziałów wraz z reprezentantami Uniwersytetu lwowskiego i przedstawicielami nauki i sztuki nieśli sznury od całunów. Na wniosek Rektora jako Członka krajowego Komitetu przypuszczona została także młodzież akademicka do współudziału w uroczystości, za pośrednictwem Komitetu, składającego się z reprezentantów poszczególnych Towarzystw akademickich. Komitet ten utworzony został po rozwiązaniu przez Senat akademicki tak zwanego Komitetu reprezentacyjnego młodzieży akademickiej, wybranego na wiecu w dniu 2 Czerwca 1890. Młodzież akademicka niosła na swych barkach zwłoki wieszczka od stóp Wawelu aż do krypty w Katedrze, a nadto jeden z akademików, z upoważnienia kolegów, przemówił przy wejściu na Wawel.

Senat akademicki przesłał adres do Uniwersytetu w Montpellier z powodu 600-letniej rocznicy założenia Uniwersytetu, która przypadła w Maju i dołączył list w którym

usprawiedliwia się, że nie wysłała na tę uroczystość swego delegata.

Stosując się do uchwał Komitetu zwołanego przez ks. kanonika Dr. J. Bukowskiego, proboszcza przy kościele św. Anny w Krakowie, w celu obmyślenia sposobu, w jaki obchodzić należy 500-letnią rocznicę urodzin św. Jana Kantego, Senat akademicki postanowił, by profesorowie i uczniowie wzięli udział w dniu 19 Października b. r. w solennym nabożeństwie w kościele św. Anny i uchwalił wydać odezwę zachęcającą do przyłączenia się do procesji do Kęt w dniu 22 Października b. r. Z ramienia Senatu należeli do Komisji Proff. Cyfrowicz, Pelczar, Rydygier i Smolka.

Kilku dostojnikom Państwa i Kościoła złożył Senat akademicki życzenia imieniem Uniwersytetu.

Z powodu odznaczeń, jakie otrzymali od Najjaśniejszego Pana J. Eks. Minister bar. Gautsch i J. Eks. Minister Zaleski, jak niemniej z okazji 10-letniego jubileuszu piastowania teki ministra skarbu przez J. Eks. Dr. Dunajewskiego, przesłał Senat akademicki odnośnym dostojnikom telegramy gratulacyjne.

Do Jego Eminencji księcia biskupa Dunajewskiego wydelegował Senat Rektora i czterech dziekanów, ażeby złożyli życzenia z powodu otrzymanej godności kardynalskiej. Odpowiadając na przemówienie Rektora Jego Eminencya zapewnił o stałej życzliwości swej dla Uniwersytetu.

W ubiegłym roku szkolnym następujący profesorowie otrzymali odznaczenia: Ks. prof. Dr. Władysław Chotkowski mianowany został domowym prałatem papieskim, prof. Dr. Stanisław hr. Tarnowski otrzymał pozwolenie przyjęcia i noszenia Krzyża komandorskiego papieskiego orderu Piusa, prof. Dr. Ludwikowi Rydygierowi wręczył Rektor na posiedzeniu Senatu w dniu 22 Marca 1890 nadany mu przez Najjaśniejszego Pana order żelaznej korony III klasy, zaś Prof. Dr. Maciejowi Jakubowskiemu order żelaznej korony III kl. i emer. Prof. Dr. Józefowi Oettingerowi order Franciszka Józefa udzielony przez Najjaśniejszego Pana na

posiedzeniu Senatu w dniu 15 Listopada 1889 r. — Bibliotekarzowi Uniwersytetu P. Dr. Karolowi Estreicherowi ofiarowała deputacya, składająca się z przedstawicieli Koła literackiego we Lwowie, księgarzy lwowskich, dziennikarzy i młodzieży akademickiej lwowskiej w d. 24 Listopada 1889 medal, wybity staraniem Koła literackiego lwowskiego na uczczenie jego zasług na polu bibliografii i literatury. W uroczystości tej z upoważnienia Senatu wziął udział Rektor, zagajając ją krótkim przemówieniem.

W Styczniu roku bieżącego zreorganizowana została Czytelnia profesorów, która jako prywatny związek istniała w Coll. novum od r. 1887. Ponieważ okazało się, że liczba uczestników coraz bardziej maleje, za inicjatywą Rektora zamieniono instytucję tę w Stowarzyszenie, którego statut potwierdzony został przez c. k. Namiestnictwo Reskryptem z dnia 1 Kwietnia 1890 L. 23164. Według Statutu tego Czytelnia nosi odtąd nazwę Czytelnia profesorów i docentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, a należeć mogą do niej jako Członkowie: profesorowie, docenci, asystenci i urzędnicy tegoż Uniwersytetu. Ma ona być łącznikiem członków Uniwersytetu, stanowić punkt zborny profesorów, docentów, asystentów i urzędników Uniwersytetu, dostarczać najświeższych wiadomości naukowych, literackich i politycznych i ułatwiać wymianę zdań i wzajemne porozumiewanie się w sprawach uniwersyteckich, krajowych i narodowych. Na czele Towarzystwa stoi każdorazowy Rektor i Komitet, który składa się z 5 członków na walnem zgromadzeniu wybranych w ten sposób, że każdy fakultet ma być reprezentowany w Komitecie przynajmniej przez jednego ze swoich członków. Komitet ten zarządzający Czytelnią, wybiera z pośród siebie przewodniczącego. W ubiegłym roku przewodniczącym wybrano prof. Dr. Darguna, a liczba członków wynosiła 54.

Do pielęgnowania życia koleżeńskiego pomiędzy członkami Uniwersytetu przyczyniały się zebrania, które odbywały się co miesiąc poza murami Uniwersytetu i wspólne

zebranie w dniu 29 Maja b. r. dla uczczenia trzech kolegów posługujących do Rady Państwa.

Z pośród czynnych członków Grona nauczycielskiego ponieśliśmy tylko jedną stratę. W dniu 23 Grudnia 1889 r. po dłuższej chorobie zmarł Dr. Stanisław Smoleński do-cent hydroterapii na Wydziale lekarskim, licząc lat 36. Nieuleczalna choroba, która powstała skutkiem równoczesnej prawie śmierci żony i dziecka, przerwała przedwcześnie pasmo życia dzielnego pracownika. Oprócz licznych rozpraw pozostawił on po sobie bardzo umiejętnie opracowane dzieło p. t. „Hydroterapia dla użytku uczniów i lekarzy“, które wkrótce przed śmiercią autora doczekało się drugiego wydania.

Byłych profesorów naszej Szkoły dwóch zmarło:

Dr. Franciszek Makowiczka zmarł w dniu 23 Stycznia 1890 r. w Erlandze, licząc lat 79. Był on w r. szk. 1847/8 zastępcą profesora na wydziale prawnym i wykładał encyklopedyą prawa, statystykę państw europejskich, statystykę monarchii austriackiej i kameralistykę.

Ks. Dr. Jan Schindler bar. de Schindelheim c. k. rzeczywisty tajny Radca i dożywotni Członek Izby Panów, b. kanonik kapituły krakowskiej, kawaler wielu wysokich orderów, ostatni prezes b. Rzeczypospolitej krakowskiej, zmarł w Krakowie w dniu 4 Kwietnia 1890 roku, licząc lat 88. Był on profesorem Pisma św. S. Z. i języków wschodnich od r. szk. 1832/3 do r. 1836/7 i przez 3 lata z rzędu dziekanem Wydziału teologicznego, poczem mianowany został komisarzem rządowym Uniwersytetu, który to urząd aż do objęcia w r. 1841 godności prezesa Rzeczypospolitej krakowskiej z pożytkiem dla Uniwersytetu piastował.

Z pośród dobrodziejów Uniwersytetu zmarł w Październiku 1889 r. Kazimierz hr. Wodziecki, zamiłowany przyrodnik i sławny ornitolog, który zapisał był Uniwersytetowi bardzo piękny zbiór ptaków krajowych, a w r. 1862 złożył kwotę 2000 zlr. jako fundusz stypendyjny do kształcenia się młodzieży akademickiej w preparowaniu zwierząt. Zbiór

ornitologiczny przeszedł na własność Komisji fizyograficznej Akademii umiejętności, zapis stypendyjny administruje Senat akad., a kapitał fundacyjny wzrósł obecnie do wysokości przeszło 3000 złr.

W Styczniu b. r. zeszedł również ze świata, niedawno mianowany doktorem honorowym filozofii naszego Uniwersytetu, Władysław Taczanowski.

Wdowie po zmarłym w Listopadzie 1889 r. Dr. Tytusie Chałubińskim b. profesorze Szkoły głównej warszawskiej, przesłał Senat akad. pismo kondolencyjne. Po śmierci Artura hr. Potockiego, Rektor złożył imieniem Uniwersytetu wyrazy współczucia Andrzejowi hr. Potockiemu.

Cześć zmarłym a hołd ich zasługom.

I w tym roku obdarzony został Uniwersytet zapisami i otrzymał kilka darów.

Zmarły w d. 8 Stycznia 1887 r. Łukasz Jakubowski, emerytowany Radca Sądu krajowego wyższego w Krakowie, zapisał Uniwersytetowi sumę około 60.000 złr. na bursę akademicką przy kościele św. Barbary. Ponieważ przyznanie spadku odwlekało się nad miarę, Rektor czynił liczne starania, by sprawę przyspieszyć, aż wreszcie w początku Lipca b. r. akta spadkowe odesłane zostały przez c. k. Ekspozyturę Prokuratury skarbu do Wys. Namiestnictwa do zatwierdzenia. Tem jednak sprawa zapisu śp. Jakubowskiego się nie kończy, gdyż budynek, w którym obecnie mieści się bursa, na którą legat powyższy opiewa, nie jest własnością Uniwersytetu, lecz funduszu religijnego. Został on wcielony do tego funduszu po inkameracji własności wygasłego zakonu Bożogrobców i obecnie tylko w drodze łaski może być przez Najjaśniejszego Pana zwrócony Uniwersytetowi. Wszelkie wkłady z własnych funduszków, jakieby czynił Uniwersytet w budynek, którego wprawdzie używa, ale który nie jest jego własnością, nie byłyby pewną lokacją. To też Senat akademicki ponowił prośbę, już w dniu 3 Lutego 1889 poraz pierwszy wniesioną, o oddanie bursy na własność. Jeżeli prośba ta zostanie łaskawie przyjęta,

dopiero wtedy zapis śp. Jakubowskiego będzie mógł w całej pełni wejść w życie, a dotychczasowy statut bursy ulegnie radykalnej zmianie.

Zmarły w dniu 4 Kwietnia b. r. ks. kanonik Dr. Jan Schindler bar. de Schindelheim, zapisał testamentem całą swoją bibliotekę tak w Krakowie jakoteż na Bielanach umieszczoną, bibliotece Jagiellońskiej. Według inwentarza sądowego zbiór ten wynosi 7.437 dzieł w 11.075 tomach. Są to przeważnie cenne bardzo dzieła, po największej części z zakresu języków wschodnich, historyi, nauk przyrodniczych i lekarskich.

Oprócz tego z liczego zbioru przyrządów naukowych, jakie zostały po śp. ks. Schindlerze, przez uprzejmość egzekutora testamentu ks. kanonika Matzkego otrzymała klinika lekarska i zakład fizyczny pewną ilość okazów.

Testamentem z dnia 24 Lutego b. r. zapisał śp. ks. Dr. Wojciech Grzegorzec, dziekan bocheński, Uniwersytetowi bardzo cenny zbiór muchówek krajowych. Zbiór ten umieszczony został w gabinecie zoologicznym.

Cześć pamięci zacnych ofiarodawców.

W dniu 1 Lutego 1890 roku złożył ks. kanonik prof. Dr. Spis na ręce Rektora sumę 1000 zlr. w rencie papierowej węgierskiej z kuponem bieżącym od 1 Grudnia 1890 roku, jako dar WP. Anny de Mylo, której wolą jest, ażeby fundusz ten złożony w kasie Uniwersyteckiej i przez Senat akademicki administrowany, stanowił wieczysty kapitał zakładowy fundacyi stypendyalnej jej imienia dla słuchaczy wydziału teologicznego, uczęszczających na wykłady pisma świętego nowego zakonu, a to głównie jako nagroda za najlepszą pracę pisemną z zakresu egzegezy pisma świętego. Procenta od tej fundacyi stanowiąc mają jedno stypendyum i mają być wydawane ks. kanonikowi Spisowi, a po jego śmierci do rąk jego następcy na katedrze pisma św. n. z., któremu służyć ma wyłączne prawo przyznawania tego stypendyum uczniom wydziału teologicznego, uczęszczającym na wykłady pisma św. n. z., narodowości polskiej, religii

rz. kat., bez względu na nazwisko i pochodzenie. — Senat akademicki przyjął na siebie zarząd powyższej fundacyi, a odnośny akt fundacyjny przesłany został do c. k. Namiestnictwa do potwierdzenia. Jest nadzieja, że fundacya ta rychło wejdzie w życie, tem bardziej, że szlachetna fundatorka przeznaczyła nawet odpowiednią sumę do zaspokojenia należytości skarbowej od niniejszej fundacyi.

Ten sam szlachetny mąż, który nie życzy sobie, ażeby nazwisko jego już teraz podanem zostało do publicznej wiadomości, a który w dniu 12 Kwietnia 1889 r. przekazał Uniwersytetowi w swoim imieniu i w imieniu dwóch kolegów b. uczniów naszego Uniwersytetu, poważną kwotę 22.700 rubs. na budowę Auli uniwersyteckiej, przeznaczył w tym roku na ten sam cel jeszcze kwotę 5.300 rubs. w listach zastawnych Tow. kredyt. miasta Warszawy, tak że cała suma, od której ofiarodawca dożywotnio pobiera procent, wynosi obecnie 28.000. rubli.

Dr. Władysław Kretkowski darował Uniwersytetowi zbiór polskich medali, który wpisany został do inwentarza muzeum archeologicznego i kilka tomów czasopisma matematycznego w Cambridge, które powiększyły zbiory biblioteki Jagiellońskiej.

Portret Jana Śniadeckiego, wykonany z kilku sztychów i ofiarowany Uniwersytetowi przez P. Alfreda RömERA, został umieszczony w sali imienia Śniadeckich.

Szlachetny ofiarodawca, który pragnie, by nazwiska jego nie wymieniać, przeznaczył 200 rubs. do dyspozycyi Rektora dla rozdania pomiędzy uczniów potrzebujących wsparcia, a nadto ofiarował 200 rubs. jako zawiązek funduszu pożyczkowego dla uczniów.

Towarzystwo opieki zdrowia w Krakowie, widząc brak rozwoju sił fizycznych u młodzieży, sprawiło własnym kosztem przyrządy gimnastyczne w ogrodzie klinicznym do użytku uczniów medycyny, a nadto zamówiło nauczyciela szermierki dla klubu szermierzy w Czytelnicy akademickiej.

Wszystkim tym, którzy darami swemi przyczynili się do rozwoju instytucji naszej, składam serdeczne podziękowanie.

W roku ubiegłym ustanowioną została nowa fundacya »Domu akademickiego«, której celem jest dostarczenie młodzieży akademickiej, przez wybudowanie odpowiedniego budynku, tanich lub całkiem bezpłatnych mieszkań w niezbędne sprzęty zaopatrzonych. Pierwsza myśl wyszła z b. Czytelni akademickiej, gdzie zebrano na ten cel drogą składki grosz wdowi w kwocie 131 złr., przekazując dalsze przeprowadzenie sprawy w Lutym 1889 r. Towarzystwu wzajemnej pomocy uczniów Uniwersytetu, które się nią gorliwie zajęło.

Z końcem zaprzeszłego roku szkolnego, fundusz budowy domu akademickiego wynosił już kwotę 1652 złr. 89 ct. która powstała przez dołączenie do pierwotnej składki uczniów dochodu z przedstawienia teatralnego, daru P. Izy Żychoń w kwocie 100 złr. w akcyach Tow. gimnastycznego Sokół, i sumy 1200 złr. przełanej do tego funduszu za zezwoleniem ofiarodawcy ks. kanonika Skrzyńskiego. Doliczając do tego dochód z balu akademickiego, który pod protektorem Rektora odbył się w d. 12 Lutego 1890 r., w kwocie 1543 złr. 81 ct., dar krak. Kasy oszczędności w kwocie 70 złr. i składki z ofiarności publicznej pochodzące, fundusz budowy domu akademickiego wzrósł do wysokości 4853 złr. — W tym stanie rzeczy młodzież akademicka przyszła do przekonania, że własnymi siłami i składkami nie tak rychło zamierzony cel doprowadzi do skutku i powzięła myśl oddania sprawy w ręce obywatelskiego komitetu opiekuńczego. Komitet ten ukonstytuował się pod przewodnictwem Rektora, i uzupełnił się następnie przybraniem nowych członków, tak że w skład jego wchodzi obecnie: każdorazowy rektor Uniwersytetu jako przewodniczący, prorektor jako zastępca przewodniczącego, oraz jako członkowie stali: Dr. Asnyk Adam, Dr. Boroński Lesław (jako sekretarz stały), Cieszkowski Zygmunt, prof. Dr. Cyfrowicz Leon, prof. Dr. Iskrzycki Maksymilian, prof. Dr. Korczyński Edward, Kröbl

Franciszek, Kwiatkowski Jan, ks. prof. Dr. Lenkiewicz Zygmunt, Niedziałkowski Janusz, hr. Przeddziecki Konstanty, Sare Józef, Słonecki Zenon, Dr. Szlachetowski Feliks, Słęk Franciszek, Dr. Weigel Ferdynand, hr. Wodzicki Antoni, prof. Dr. Zoll Fryderyk, Żółtowski Ignacy i 2 przedstawicieli T. W. P. U. U. J.

Wypracowany przez Komitet opiekuńczy list fundacyjny został przedstawiony Senatowi akademickiemu, który po poczynieniu małych zmian na takowy się zgodził. Również i Towarzystwo wzajemnej pomocy uchwaliło dotychczas zebrane fundusze oddać do rąk Komitetu opiekuńczego. Skoro tylko Władze państwowe zatwierdzą przedłożony list fundacyjny, fundacya wejdzie w życie, a jak tylko powiększy się dotychczasowy fundusz, Komitet opiekuńczy przystąpi do zakupu odpowiedniego gruntu i do budowy domu. Według brzmienia listu fundacyjnego, fundacya nosić ma nazwę »domu akademickiego Towarzystwa wzajemnej pomocy uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego.« Aż do wybudowania i urządzenia domu akademickiego obywatelski Komitet opiekuńczy zarządzać ma wyłącznie i samodzielnie majątkiem fundacyi. Do Komitetu należeć ma także 8 uczniów Uniwersytetu wybieranych co rok przez Towarzystwo wzaj. pomocy z głosem stanowczym. Po wybudowaniu domu, zarząd domu sprawować ma 5 członków Tow. wzaj. pomocy wybranych przez Wydział tegoż Towarzystwa, a obywatelski Komitet opiekuńczy czuwać będzie nad tem, ażeby cel domu był osiągniętym, wykonywać kontrolę nad Zarządem i nadzorować porządek w domu akademickim. Nadto Komitet opiekuńczy będzie miał obowiązek wysyłania jednego ze stałych swych członków jako delegata na posiedzenie Zarządu, z bardzo szerokimi atrybucjami i zakresem ingerencji.

Tym sposobem położoną została pierwsza trwała podwalina do nowej instytucyi, która niewątpliwie okaże się praktyczną i pod wieloma względami dla Uniwersytetu i młodzieży akademickiej korzystną. Będzie to rodzaj nowej bursy, która o tyle różnić się będzie od obecnej, że do współudziału

w zarządzie dopuszczoną będzie młodzież akademicka. Przy tak znacznej ilości uczniów, ponajwiększej części niezamożnych, dotychczasowa bursa, chociażby rozszerzona zapisem ś. p. Łukasza Jakubowskiego, nie wystarczy, by uczynić zadość potrzebie. Pozostanie zawsze jeszcze spora ilość uczniów, którzy dotąd zmuszeni są zamieszkiwać najtańsze a więc pod względem higienicznym a częstokroć i pod względem towarzyskim najmniej odpowiednie mieszkania. Spodziewać się należy, że społeczeństwo nasze, zawsze tak wielce ofiarne dla spraw krakowskiego Uniwersytetu i tak dbałe o dobro jego młodzieży akademickiej, widząc, że na czele nowej instytucji stoi zastęp mężów cieszących się zaufaniem ogółu, tem rychlej pospieszy z datkami, by ta nowa fundacyja mogła wejść jaknajrychlej w życie.

Objęcie fundacyi przez obywatelski Komitet opiekuńczy zwolni zarazem młodzież akademicką od zbierania składek na swe własne cele, którą to niewłaściwość odczuwa już sama młodzież akademicka.

Projekt listu fundacyjnego wypracował sekretarz Komitetu opiekuńczego P. adwokat Dr. Lesław Boroński, któremu za gorliwe i umiejętne zajęcie się sprawą składam niniejszem podziękowanie.

Staraniem Komitetu opiekuńczego odbył się w dniu 4 Czerwca b. r. festyn akademicki w parku Dra Jordana, przy współudziale grona pań i młodzieży akademickiej. Dochód w kwocie 766 Złr. 35 kr. złożony na książeczkę Kasy Oszczędności przechowany został w kasie uniwersyteckiej.

W ubiegłym roku poruszoną została także sprawa utworzenia kasy chorych jako nowej instytucji uniwersyteckiej, której zadaniem byłoby opiekowanie się chorymi akademikami, a w szczególności dostarczania im w czasie choroby pomocy lekarskiej, leków, środków dyetetycznych i potrzebnych przyrządów opatrunkowych. W części spełnia to zadanie od lat wielu Towarzystwo wzajemnej pomocy Uczniów, ale tylko w zakresie szczupłych względnie funduszy na ten cel przeznaczonych i tylko względem swych

członków. Otóż Komitet tego Towarzystwa odniósł się sam do Senatu akademickiego z prośbą o zarządzenie, ażeby każdy uczeń Uniwersytetu ubezpieczał się obowiązkowo na przypadek choroby w akademickiej kasie chorych. — Zbadawszy rzecz dokładnie i przekonawszy się, że taka obowiązkowa instytucja, urządzona na wzór kas chorych, które już istnieją na wielu zagranicznych uniwersytetach, jest i w naszym uniwersytecie pożądana, zaproponował Rektor Senatowi akademickiemu poparcie tej sprawy u Wys. Ministerstwa, i wyjednanie zasadniczego zatwierdzenia. Według projektu Rektora przyjętego przez Senat akademicki każdy z uczniów opłacałby obowiązkowo do kasy chorych rocznie 1 Złr. i za to miałby zapewnioną pomoc i opiekę w razie choroby. Zarząd kasy spoczywałby w rękach władz akademickich, któreby zawiadywały instytucją przy pomocy kilku uczniów do tego powołanych.

Fundacye stypendialne zostające pod zarządem Senatu akademickiego stanowią spory kapitał, którego odsetki obracane bywają w myśl listów fundacyjnych na stypendia, zapomogi i nagrody konkursowe dla uczniów. Zniżenie stopy procentowej wielu papierów publicznych pociągnęło za sobą potrzebę konwersyi na papiery przynoszące mniejszy procent. Wszystkie jednak mają bezpieczeństwo pupilarne i ponajwiększej części są winkulowane.

Oprócz tego zostają pod zarządem Senatu liczne inne fundacye jak: Humberta dla młodzieży poświęcającej się rzemiosłom i w bursie akademickiej mieszkającej, Gilewskiego dla wspierania ubogich chorych opuszczających klinikę lekarską, Himonowskiego, Karczyńskiego, Orłowskiego, Raciborskiego i Taniaczkiwicza dla ubogich uczniów gimnazjum Św. Anny, Ledóchowskiej dla ucznia kształcącego się w hydraulice i architekturze. Odsetki tych fundacyj, używane bywają na cele wskazane listami fundacyjnemi. Powierzenie tych funduszy Uniwersytetowi jest także świadectwem, że jak w wiekach ubiegłych, tak i teraz społeczeństwo pokłada ufność w naszej Instytucyi i wierzy w jej trwałość i prawość.

Z dawniejszych fundacyj jedna tylko, tj. fundacya Kazimierza hr. Wodzickiego, przeznaczona na stypendyum dla ucznia kształcącego się w preparowaniu zwierząt, nie miała dotąd listu fundacyjnego. List fundacyjny został przez Senat akademicki uchwalony i przedłożony Namiestnictwu do zatwierdzenia.

Co do fundacyi Humberta, Senat akademicki podziękując zapatrywanie Kuratora WP. Cezarego Hallera uchwalił, że pierwszeństwo do pobierania stypendiów i do umieszczenia w bursie akademickiej mają mieć uczniowie szkoły przemysłowej krakowskiej.

Stypendyum Klimowskiego przeznaczone dla wychowalców naszego Uniwersytetu, z prawem pierwszeństwa dla tych, którzy są już docentami, lub też zamierzają się poświęcić zawodowi naukowemu i złożą dostateczne ku temu dowody, weszło po raz pierwszy w życie w ubiegłym roku. Stypendya te otrzymali: Dr. teologii, ukończony prawnik, dwóch ukończonych uczniów filozofii i dwóch Dr. medycyny.

Stypendyum imienia Gałęzowskiego, nadała Akademia umiejętności zgodnie ze zdaniem i wnioskiem Rektora Panu Kazimierzowi Ajdukiewiczowi asystentowi politechniki lwowskiej w tej nadziei, że wykształci się za granicą do objęcia katedry mechaniki rolniczej, miernictwa i budowlí wiejskich na oddziale rolniczym naszego Uniwersytetu.

Pośród uczniów Uniwersytetu, pobierało w półroczu zimowem 161 a w letniem 176 stypendya rozmaitych fundacyj, nadawane przez Uniwersytet, Namiestnictwo, Wydz. krajowy, reprezentacye powiatowe i gminne, lub poszczególne kuratorye fundacyjne, tak dalece, że w półroczu zimowem prawie na 8 uczniów a w półroczu letniem prawie na 6 uczniów przypadał jeden stypendysta. — Zasiłki stypendyalne wynosiły ubiegłym w roku poważną sumę 37.558 Złr. Jest to bardzo wielka pomoc, która ułatwia niezamożnej młodzieży kształcenie się w naukach zawodowych.

Ażeby profesorowie mieli sposobność czuwania nad pilnością stypendystów, którzy przed innymi uczniami

właśnie odznaczać się powinni wzorową pilnością, kazałem sporządzić spis stypendystów dla wiadomości każdego z profesorów, a po porozumieniu się z referentami spraw stypendyalnych, wydałem w dniu 22 Lutego b. r. ogłoszenie, normujące w myśl obowiązujących ustaw pobieranie rat stypendyalnych. Senat akademicki uchwałą z dnia 23 Lipca b. r. postanowił nadto, że począwszy od obecnego roku szkolnego referenci stypendyalni wizować mogą kwity stypendyjne dopiero po posiedzeniu Wydziałów, które orzekają, czy stypendysta, przez wzgląd na pilność i zachowanie się, może podnieść przyznane mu stypendium. Kwestura uniwersytecka zaś obowiązana jest najpóźniej w dni 14 po ukończeniu legalnego terminu wpisów przedkładać Wydziałom spis wszystkich stypendystów.

Oprócz tego wydał Senat akademicki kilka rozporządzeń odnoszących się do porządku wewnętrznego:

W myśl §. 25 Ustawy wojskowej z r. 1889, jednoroční ochotnicy nie mogą równocześnie oddawać się studjom uniwersyteckim, a władze akademickie czuwać winny nad ścisłym wykonaniem tej ustawy. Senat akademicki rozporządzeniem z dnia 27 Września 1889 określił więc sposób tej kontroli. Gdy się jednak okazało, że przedkładanie przez uczniów co półrocze urzędowych poświadczeń jest zanadto uciążliwem, Senat rozporządzeniem z dnia 26 Lutego 1890 r. postanowił, że uczniowie mają w rodowodach wymieniać, czy należą do związku armii lub obrony krajowej a tylko przy zgłaszaniu się do egzaminów ścisłych przedkładać urzędowe poświadczenia co do uwolnienia lub wypełnienia obowiązku służby wojskowej.

Obwieszczeniem z dnia 29 Listopada 1889 przypomniał Senat młodzieży akademickiej obowiązek przedkładania protokołów z posiedzeń nawet takich Stowarzyszeń akademickich, które pod opieką Senatu nie pozostają.

Uchwałą z dnia 9 Czerwca b. r. postanowiono, że odtąd kwestura akademicka administrować będzie wszystkiemi takimi, składanemi za rygoroza i egzamina.

Rozporządzeniem z dnia 14 Maja 1890 r. unormował Senat odbywanie się wieców i zgromadzeń młodzieży w murach uniwersyteckich. Prośba o pozwolenie na zgromadzenie ma być wniesiona pisemnie do Rektora z dokładnym i ściśle sformułowanym porządkiem dziennym. Każde zgromadzenie musi mieć przewodniczącego i dwóch sekretarzy, którzy wraz z proszącymi o pozwolenie na wiec stanowią biuro wiecu, odpowiedzialne w obec Senatu za utrzymanie porządku, za ściśle zastosowanie się do ustaw uniwersyteckich a w szczególności do warunków określonych w pozwoleniu Rektorskiem na odbycie zgromadzenia. W zgromadzeniach tych tylko uczniowie tutejszego Uniwersytetu mogą brać udział. Z każdego zgromadzenia winien być spisany protokół, który podpisany przez przewodniczącego, sekretarzy i wszystkich, którzy o pozwolenie na wiec prosili, ma być Rektorowi Uniwersytetu oddany w ciągu 24 godzin po ukończeniu zgromadzenia. Po rozwiązaniu zgromadzenia przez delegata Rektora lub przez przewodniczącego wiecu, obowiązani są obecni natychmiast zebranie opuścić. Wszyscy, którzyby pozostali i dalej obradowali, dopuszczają się przestępstwa przeciw karności uniwersyteckiej.

Ponieważ w obec znacznej frekwencji zdarzało się, że osoby wcale do Uniwersytetu nienależące podawały się za akademików, a zachowaniem się ubliżały godności akademickiej, przeto na mocy uchwały Senatu z dnia 8 Stycznia 1890, zatwierdzonej Reskryptem Wys. Ministerstwa z dnia 18 Marca 1890, zaprowadzone zostały począwszy od zeszłego półroczu letniego karty legitymacyjne. Karty te każdy uczeń otrzymuje bezpłatnie przy wpisie i obowiązany jest mieć zawsze przy sobie do wykazania się jako słuchacz uniwersytetu i do stwierdzenia nazwiska. Zarządzenie to młodzież przyjęła z wdzięcznością.

Dawny zbiór ustaw akademickich, które każdemu uczniowi wręczany bywa przy immatrykulacji, był bardzo niedokładny, a nadto nie zawierał wielu nowszych przepisów i rozporządzeń. Zarządziłem więc wydrukowanie

znacznie obszerniejszego zbioru, który obejmuje wszystkie ustawy i rozporządzenia, i z którego każdy uczeń o swych prawach i obowiązkach, o sposobie składania egzaminów, o pobieraniu stypendyów i t. p. poinformować się może. Cały nakład został rozdany przy immatrykulacyi, a na rok obecny przygotowane zostało nowe wydanie, które zawiera już w sobie statut i porządek nauk i egzaminów studyum rolniczego i zmienioną ustawę o studyum aptekarskiem. Obydwóch wydań dokonał sekretarz Uniwersytetu prof. Dr. Cyfrowicz, za co mu Senat akademicki wyraził uznanie.

W sprawie zniesienia czesnego wykonano uchwałę Senatu z dnia 25 Lutego 1889 i przesłano do Wys. Ministerstwa obszerny memoriał wypracowany przez Prof. Dra Zolla. Według tego wniosku czesne, z wyjątkiem czesnego przypadającego docentom i bezpłatnym profesorom, pobierałby Skarb Państwa, zaś profesorowie wszystkich wydziałów i wszystkich uniwersytetów pobieraliby pensye wyższe.

Ilość uczniów była w ubiegłym roku nieco mniejsza, a to wskutek nowej ustawy wojskowej, która niepozwala jednorocznym ochotnikom zapisywać się na wykłady. W półroczu zimowem było 1219 uczniów (na wydz. teolog. 85, na prawnym 450, na lekarskim 551, na filozoficznym 91, na kursach farmaceutycznych 42), w letniem półroczu ilość uczniów wynosiła 1125 (na wydz. teolog. 82, na prawnym 461, na lek. 469, na filozof. 71, na farm. 42). Z tego było uwolnionych od opłaty czesnego: w półroczu zimowem 218 w całości a 155 w połowie (razem 373 czyli przeszło 30⁰/₀); w półroczu letniem 223 w całości a 142 w połowie (razem 365 czyli przeszło 32⁰/₀ wszystkich uczniów). Jest to ułatwienie w studiach, znacznie większe niż na wielu innych uniwersytetach monarchii.

Stopień doktorski otrzymało 111 uczniów, a mianowicie na wydziale prawnym 55, na lekarskim 53, a na filozoficznym 3.

Względem kilkunastu uczniów zastosować musiał Senat akademicki kary dyscyplinarne. Już od lat kilku za-

częły pomiędzy część młodzieży wkładać się czynniki, które rozluźniały karność uniwersytecką. Wpływali na to niepowołani doradcy i pokusy ościenne. Jak długo praktyki te ograniczały się do teoretycznej wymiany zdań, Władze Uniwersyteckie, które zawsze pozwalają na swobodę myśli i przekonań, nie wkraczały bezpośrednio. Zachodziła jednak obawa, że zamiast nauki, na dobre stanie na porządku dziennym polityka i chęć mentorstwa względem starszego pokolenia, zamiast dawnych hasel patryotycznych, jakieś nowe hasła, które w naszych stosunkach nie mają nawet racji bytu. Miarka cierpliwości przebrała się, a gdy w ub. roku kilku akademików podkopując powagę Władz akademickich, wystąpiło w roli czynnych agitatorów politycznych, co wcale nie odpowiada powołaniu uczniów Uniwersytetu i wręcz się sprzeciwia ustawom uniwersyteckim, Senat akademicki ukarał ich surowo. Gdy z powodu tego wyroku, którego motywa przeważnej części młodzieży nie były dostatecznie znane, powstały nieporządki, Senat akademicki udzielił winnym nagan i napomnień, które w myśl ustaw do świadectw wpisano. — Nadto zmuszony był Senat akademicki rozwiązać akademicki komitet reprezentacyjny za to, że z okazji złożenia zwłok Adama Mickiewicza na Wawelu, rozesłał nielegalnie i z podejściem Władz akademickich zaproszenia na zjazd młodzieży słowiańskiej do tego tu gmachu. Wreszcie ukarał Senat akademicki jednego z akademików za to, że podczas uroczystości pogrzebowej Adama Mickiewicza, wypowiedział mowę, którą nadużył zaufanie, jakie w nim położył Marszałek krajowy i młodzież akademicka. — I w tych sprawach okazała się najdowodniej zupełna zgodność Senatu z Rektorem a Rektora z Senatem i stwierdziło się, że władze uniwersyteckie nie tylko stoją na straży nauki, ale i godności narodowej.

Z pośród Towarzystw akademickich rozwiązana została Reskryptem Namiestnictwa z d. 15 Lutego 1890 r. L. 1484 Czytelnia akademicka za przekroczenie zakresu działania wskazanego statutem, a zarządzenie to zatwierdzone

zostało Reskryptem Ministerstwa Spraw wewn. z dnia 16 Lipca 1890 r. L. 2368.

Bractwo Filaretów uchwalał powziętą na Zgromadzeniu ogólnem w dniu 4 Marca 1890 r. rozwiązało się, przekazując sumę 540 złr. zebraną na pomnik dla Zygmunta Krasińskiego Senatowi akademickiemu do przechowania.

Również rozwiązało się także Kółko geograficzne z powodu, że cel, w jakim Stowarzyszenie to w r. 1886 z inicjatywy prof. Dr. Czerneho zostało zawiązane, przypadł nadal Ćwiczeniom geograficznym przez Ministerstwo zaprowadzonym.

Natomiast przybyły dwa nowe Stowarzyszenia akademickie:

a) Czytelnia akademicka, która według statutu zatwierdzonego przez Namiestnictwo 15 Marca 1890 r. L. 19343 jako zadanie swe wytknęła »utrzymywanie i krzewienie ducha narodowego, wzbudzanie ruchu i życia umysłowego a zarazem utrzymywanie życia koleżeńkiego między młodzieżą akademicką.« Z ramienia Senatu kuratorem tej nowej Czytelni jest prof. Dr. Browicz.

b) Kółko prawnicze, którego Statut pierwotny zatwierdzony został Reskr. c. k. Namiestnictwa z d. 11 Stycznia 1890 r. L. 2361, a statut zmieniony Reskr. z d. 21 Maja 1890 r. L. 35140. Celem Stowarzyszenia tego jest przeważnie uprawa nauk zawodowych. Kuratorem z ramienia Senatu jest prof. Dr. Kasperek; miejscem zebrań Coll. novum.

Wszystkie dawniejsze Stowarzyszenia rozwijały się prawidłowo. Obecnie wszystkie, z wyjątkiem Czytelni nowej i Hromady akademickiej, które mają własne lokale, mieszczą się w gmachach uniwersyteckich, jak: biblioteka medyków, biblioteka prawników, chór akademicki, kółko estetyków, kółko filologiczne, kółko prawnicze i towarzystwo wzajemnej pomocy uczniów. To ostatnie rozpoczęło w ubiegłym roku 26-ty rok istnienia i rozwija stale swą skuteczną działalność.

Z wielu względów byłoby rzeczą pożądaną, ażeby i reszta towarzystw akademickich mogła jak najrychlej znaleźć pomieszczenie w gmachach uniwersyteckich.

Budynki te jednak nie wystarczają dotąd dla celów nauki, a wiele z nich nie odpowiada wcale potrzebom zakładów, które są w nich pomieszczone.

Przedewszystkiem biblioteka Jagiellońska wzrasta z każdym rokiem tak znacznie, że od kilku lat bardzo dotkliwie daje się czuć brak miejsca. Wysokie Ministerstwo przyjęło już w zasadzie plan dobudowania nowego skrzydła do dawnego gmachu i projekt rozkładu ubikacyj w myśl sprawozdania Senatu z dnia 19 Czerwca 1889 r. i poleciło wypracowanie szczegółowego planu i kosztorysu. Plan szczegółowy opracował P. Radca budownictwa Braunseis we Lwowie, a kosztorys sporządzony przez P. nadinżyniera Sarego w wysokości 102.000 złr. (bez urządzenia wewnętrznego) odesłany został do Władz wyższych w dniu 12 Maja b. r.

Chcąc rozpocząć budowę tego skrzydła, trzeba jednak zburzyć poprzednio Collegium minus, gdzie (oprócz mieszkań dla służby) mieści się zakład mineralogiczny, muzeum antropologiczne, gabinet weterynaryi i tymczasowa pracownia dla preparatora, i zakłady te przenieść na inne odpowiednie miejsce. Wys. Ministerstwo sądziło, że zakłady te dadzą się pomieścić w budynku, któryby stanął od strony ulicy Gołębiej jako dobudowa do Coll. physicum, a zanim budynek ten będzie gotowy, że mogą być tymczasowo przeniesione do Coll. juridicum.

Skoro jednak oddział rolniczy, Najwyższemi postanowieniami z dnia 18 Sierpnia 1889 i 31 Lipca 1890 r. wcho-
dzący w życie z Październikiem b. r., wymagał umieszczenia tymczasowego, do czego nadało się przedewszystkiem Coll. juridicum, a dokładne zbadanie sprawy wykazało, że w projektowanej dobudowie skrzydła do Coll. physicum pomieścić się zdoła zaledwie muzeum antropologiczne i pracownia preparatora, Senat akademicki w sprawozdaniu z d. 3 Marca

wystąpił z projektem i z prośbą, ażeby oprócz tego Wys. Rząd zezwolił na budowę osobnego gmachu, w którym mieściłby się zakład fizyczny, mineralogiczny i warsztat mechaniczny, na dalsze urządzenie którego Wys. Ministerstwo reskr. z d. 5 Lipca 1890 r. L. 9375 przyznało tymczasowo kwotę 1000 złr. W ten tylko sposób dwa ważne zakłady mogłyby znaleźć odpowiednie umieszczenie, gmach Coll. minus mógłby być opróżniony, a pozostałe w Coll. physicum zakłady mogłyby się rozszerzyć tak, jak tego postęp nauki wymaga. — Kosztorys na budowę skrzydła Coll. physicum od ulicy Gołębiej, wypracowany przez c. k. nadinżyniera Sarego w wysokości 47.000 złr., odesłany został do Władz wyższych w dniu 6 Maja b. r.

Od decyzji Wys. Ministerstwa zależeć więc będzie, jak i kiedy rozwikła się ta sprawa, tak wielkiej dla naszej Szkoły doniosłości, i kiedy można będzie przystąpić do rozszerzenia biblioteki Jagiellońskiej i innych zakładów.

O zakładzie patologicznym i klinikach, wspomnę przy sprawozdaniu z czynności Wydziału lekarskiego.

Smutkiem przejęło nas pojawienie się grzyba w tej auli, jak niemniej w kilku ubikacjach tego Coll. novum. Rektor i Senat poczynili wszelkie możebne starania, by złe zostało usunięte. Po urzędowym sprawdzeniu stanu i po przeprowadzeniu kilkakrotnych badań sądowych, dzięki energii JEks. Pana Namiestnika, który zawsze i stale dla naszej szkoły okazuje skuteczną życzliwość, rozpoczęły się już roboty, które nowemu gmachowi nadadzą trwałość i pewność.

W gmachu tym umieszczone zostanie wkrótce popiersie jego twórcy śp. Księżarskiego, ofiarowane przez krakowskie Towarzystwo techniczne.

Skoro była mowa o bibliotece Jagiellońskiej, godzi się, by nadmienić o jej obecnym stanie. Według sprawozdania złożonego przez zasłużonego bibliotekarza Dr. Estreichera, biblioteka liczyła z końcem 1889 roku 190.873 dzieł w 251.156 tomach, 1.688 atlasów i kart geograficznych, 4.950 rękopismów w 6.062 tomach, 224 dokumentów, 9.414

sztuk monet, 6.939 koperstychów i 1.608 nut. Przybytek w r. 1889 wynosił 4.530 dzieł w 6.360 tomach, 60 rękopismów, 62 monet, 8 koperstychów i 29 nut. Najznakomitsze dary otrzymała biblioteka Jagiellońska od Wys. Rządu (32 dzieł w 74 tomach), od P. senatora Romualda Hubego (385 dzieł w 453 tomach, 23 tomy czasopism, 1 rękopism i 10 dokumentów), od Dr. Gąsiorowskiego z Belgradu (48 dzieł w 52 tomach i 10 tomów czasopism), od Pana A. Disputa (109 dzieł w 138 tomach i 1 kartę geogr.) i od Pana Andrzeja Jakubowskiego ze Lwowa (262 dzieł w 328 tomach 4 tomy czasopism i 6 kart geogr.). Nadto oddał Pan E. K. Piotrowski z Warszawy bibliotece Jagiellońskiej jako depozyt rękopism treści historycznej z XIX stulecia w 33 tomach. — Liczba wypożyczających wynosiła 570, a wypożyczyli oni w 1889 r. 7.500 dzieł w 16.000 tomach. Z Czytelni korzystało 6.040 osób. Bibliotekę zwiedziło około 1500 osób. — W roku 1889 odbyło się poraz pierwszy właściwe skontrum biblioteki zarządzane przez c. k. Namiestnictwo. Przejrzano 52.590 dzieł w przeszło 60.000 tomach i wszystko znaleziono we wzorowym porządku. To też słusznie społeczeństwo pokłada zaufanie w tej instytucji wiekowej i w jej obecnym kierowniku i tak szczerze co rok ją darzy.

Prace Komisji historycznej która w 1900 roku wydać ma historią naszej Szkoły, są w pełnym toku. Poparła je Akademia Umiejętności, przeznaczając fundusz na wydanie dzieł pomnikowych z archiwów Uniwersyteckich. Obecnie przygotowują się do druku t. zw. Rectoralia, t. j. orzeczenia rektorów, którzy dawniej mieli przyznane prawo rozstrzygania spraw profesorów i uczniów.

Przechodzę do spraw poszczególnych wydziałów.

Na wydziale teologicznym habilitowało się poraz pierwszy dwóch docentów prywatnych: Ks. Dr. Eustachy Skrochowski, zatwierdzony został na docenta historii i estetyki liturgii chrześcijańskiej i rozpoczął wykłady w letniem półroczu. Ks. Dr. Józef Bilczewski, habilitował się

na docenta teologii fundamentalnej i otrzymał potwierdzenie »veniae legendi.« Odczyt próbny, który odbył się w dniu 5 Lipca b. r. na temat: o ile archeologia chrześcijańska rzuca światło na dogmata, a w szczególności na eschatologią, zaszczycić raczył Swoją obecnością Jego Eminencya książę biskup kardynał Dunajewski.

Wydział ponowił starania o ustanowienie zwyczajnej katedry prawa kanonicznego i wniósł prośbę do Ministerstwa o zamianowanie profesora dogmatyki specjalnej profesorem zwyczajnym tegoż przedmiotu.

W słusznem poczuciu potrzeby wykładów osobnych higieny popularnej dla kandydatów stanu duchownego, Wydział teologiczny przyjął przychylnie podanie Dr. Kazimierza Grabowskiego docenta higieny na wydziale lekarskim, aby mu dozwolono wykladać na wydziale teologicznym higienę, zastosowaną do potrzeb przyszłych dusz pasterzy. Podanie to odesłał Wydział teologiczny do J. Em. księcia kardynała z zapytaniem, czy na wykłady te się zgadza.

Ponieważ dotychczasowe zabiegi Wydziału o podniesienie pensyj profesorom teologii pozostały dotąd bez skutku, przeto Wydział teologiczny ponowił starania te wprost u Wys. Ministerstwa, domagając się zrównania pensyj z profesorami innych wydziałów, tak jak to zaprowadzono już na wszystkich innych uniwersytetach austriackich.

Na wniosek Wydziału, Ministerstwo zgodziło się na oddzielenie wykładu języków wschodnich od właściwego studium biblijnego Starego zakonu i za wykład języków wschodnich przyznało osobne wynagrodzenie w kwocie 150 złr. rocznie.

Seminarya rozwijały się i w tym roku pomyślnie. Seminaryum filozofii chrześcijańskiej i seminaryum historii kościelnej otrzymały w roku tym jednorazowe zapomogi po 100 złr. na zakupno książek dla bibliotek podręcznych. Pięć prac dokonanych w seminaryum filozofii chrześcijańskiej odznaczonych zostało nagrodami po 20 złr. Fundacya P. Anny Myło, skoro tylko wejdzie w życie, przyczyni się nie-

wątpliwie do rozwoju seminaryum z zakresu egzegetyki pisma świętego Nowego zakonu. Na utworzenie tego seminaryum Ministerstwo niewątpliwie się zgodzi, skoro tylko Wydział teologiczny przedstawi statut tej instytucji.

Na Wydziale prawnym habilitował się na docenta prywatnego ekonomii politycznej Dr. Władysław Pilat, przeniósł jednak za zezwoleniem Władz docenturę swoją do Uniwersytetu lwowskiego.

Wykłady prawa handlowego i wekslowego opróżnione od czasu odejścia Radcy dworu prof. Dr. Edwarda Fiericha w stan spoczynku, miewał doc. Dr. Antoni Górski, zaś wykład procesu cywilnego po śmierci prof. Dr. Maurycego Fiericha objął prof. Dr. Józef Rosenblatt.

Liczba wykładów w roku zeszłym powiększyła się, albowiem w półroczu zimowem przybyły następujące wykłady: prof. Dr. Edmunda Krzymuskiego o urządzeniach więziennych, doc. Dr. Antoniego Górskiego o prawie kolejowem i doc. Dr. Juliusza Lea o finansach krajowych Galicyi, a w półroczu letniem: prof. Dr. Franciszka Kasparka o prawie wojennem, prof. Dr. Bolesława Ulanowskiego o historii prawa kanonicznego w Polsce i doc. Dr. Antoniego Górskiego o prawie autorstwa i nakładu.

Do wykładów prawa górniczego nie zyskał dotąd Wydział odpowiedniego kandydata. Uchwałą z dnia 21 Lutego b. r. postanowił Wydział poruczyć wykłady rachunkowości jednemu z profesorów nadzwyczajnych.

Docent Dr. Juliusz Leo mianowany został członkiem komisji rządowej dla egzaminu państwowego oddziału nauk politycznych.

Dwóch członków grona nauczycielskiego otrzymało od Ministerstwa zapomogi na odbycie podróży naukowej: Prof. Dr. Lotar Dargun badał podczas feryj wielkanocnych w bibliotekach paryskich materyały odnoszące się do historii dawnego prawa niemieckiego (subwencya 400 zlr.), a doc. Dr. Alfred Blumenstok wyjechał do Petersburga

w celu badań prawno-historycznych w bibliotece cesarskiej (subwencya 300 złr.).

W sprawie reformy studyów prawnych odbyła się w Październiku 1889 r. w Wiedniu ankieta zwołana przez Ministerstwo Oświaty, na której nasz wydział prawny reprezentowali profesorowie Dr. Fryderyk Zoll i Dr. Lotar Dargun. Im to należy zawdzięczyć, że ankieta oświadczyła się za wliczeniem historyi prawa polskiego do rzędu obowiązkowych przedmiotów na wydziałach prawnych w Krakowie i we Lwowie. Zresztą chodziło głównie o to, ażeby podnieść znaczenie umiejętności politycznych i rozszerzyć naukę prawa publicznego, którego gruntowna znajomość jest tak wielce potrzebna w państwie konstytucyjnem. W tym kierunku złożyła ankieta wnioski tak co do wykładów jako też egzaminów. Wnioski te dotychczas nie uzyskały zatwierdzenia Wys. Ministerstwa.

Wielką przeszkodą w rozwoju seminariów, których istnieje dwa, (dla nauk prawnych i dla umiejętności politycznych), jest bardzo niedostateczna dotacya na nagrody za najlepsze prace. Wynosi ona rocznie tylko 200 złr. i mimo starań w zaprzyszłym roku czynionych, nie została dotychczas podniesioną.

Przez nominacyą prof. Dr. Michała Bobrzyńskiego wiceprezydentem Rady szkolnej krajowej, utracił Wydział prawny znakomitą siłę naukową, a Uniwersytet zdolnego i wytrwałego doradcę. Rektor pożegnał go jako profesora i członka Senatu na uroczystem posiedzeniu Senatu akademickiego w d. 22 Września b. r. a Wydział prawny wręczył mu tego samego dnia pismo uwalniające od dotychczasowych obowiązków. Na nowej posadzie znajdzie Pan wiceprezydent Bobrzyński częstą sposobność — okazywania i nadal swej życzliwości dla Szkoły, w której pobierał nauki i której był profesorem.

Na wydziale lekarskim mianowani zostali bezpłatnymi rzeczywistymi nadzwyczajnymi profesorami Naj-

wyższem rozporządzeniem z dnia 15 Stycznia 1890 r.: Dr. Antoni Władysław Gluziński docent medycyny wewnętrznej profesorem patologii i terapii chorób wewnętrznych, Dr. Henryk Jordan docent położnictwa profesorem tegoż przedmiotu i Dr. Stanisław Pareński docent i tytularny profesor diagnostyki lekarskiej profesorem patologii i terapii chorób wewnętrznych. — O mianowanie jeszcze jednego z zasłużonych docentów profesorem nadzwyczajnym, poczynił Wydział lekarski ponowne starania.

Świeżo habilitowany docent fizyologii Dr. Gustaw Piotrowski objął wykłady fizyologii w wyższej szkole rolniczej w Dublanach. Na zapytanie wydziału filozoficznego lwowskiego, czy Dr. Piotrowskiemu można powierzyć wykłady z zakresu fizyologii na Uniwersytecie lwowskim, Wydział lekarski wydał jaknajkorzystniejszą opinią. Wys. Ministerstwo reskryptem z dnia 19 Sierpnia L. 8228 poruczyło mu począwszy od Października b. r. teoretyczne wykłady fizyologii na Wydz. filoz. lwowskim w rozmiarach odpowiadających potrzebom Wydz. filozoficznego i przyznało mu remuneracyą w kwocie 1200 złr.

Z powodu choroby otrzymał prof. Dr. Walery Jaworski urlop na letnie półrocze.

Wykłady weterynaryi powierzyło Ministerstwo, zgodnie z wnioskiem wydziału, docentowi prywatnemu Dr. Andrzejowi Walentowiczowi i przeznaczyło mu remuneracyę w kwocie 800 złr. rocznie.

W dniu 13 Marca odbył się w auli uniwersyteckiej uroczysty jubileusz 25-letniej działalności nauczycielskiej prof. Dr. Jakubowskiego, urządzony przez Komitet składający się z jego obecnych i byłych asystentów. Oprócz innych upominków ofiarowano jubilatowi bardzo udany i artystycznie wykonany portret pędzla Pana Pochwalskiego. Portret ten umieszczony został w sali wykładowej kliniki pediatrycznej w szpitalu św. Ludwika, który to szpital dla dzieci powstał z ofiarności prywatnej głównie staraniem i zapobiegliwością prof. Jakubowskiego.

Przeniesienie kliniki chirurgicznej do nowego własnego budynku, pociąгло za sobą potrzebę uzupełnienia dotacyi na utrzymanie chorych i na potrzeby naukowe, jak niemniej potrzebę powiększenia służby. Dotacya naukowa z 600 złr. podniesioną została na 1000 złr. rocznie, a etat służby został unormowany w ten sposób, że Ministerstwo zezwoliło na utrzymywanie portyera, dwóch dozorców, jednej dozorczyńi, dwóch posługaczy starszych i 4 posługaczy a względnie posługaczek z mniejszem wynagrodzeniem. Roczny kredyt na utrzymanie kliniki chirurgicznej wynosi obecnie 26.400 złr., z czego skarb państwa wypłaca 16.900 złr., resztę zaś ponosi fundusz krajowy za leczenie chorych. Do prośby prof. Rydygiera, ażeby zamiast 3-go elewa, który pobiera wynagrodzenie w kwocie 300 złr., ustanowiony został 3-ci asystent, nie przychyliło się Ministerstwo.

Lokalneści opróżnione po klinice chirurgicznej, za zezwoleniem władz, posłużyły do rozszerzenia kliniki lekarskiej, dotąd najgorzej z wszystkich klinik umieszczonej. W ten sposób powiększyła się klinika ta o salę wykładową zaopatrzoną w amfiteatr, o 4 sale chorych, w których mieści się 18 łózek, (tak że liczba łózek wynosi obecnie 42), pracownią dla uczniów, pracownią do wykonywania prac ściślejszych i poczekalnią dla uczniów, w której tymczasowo umieściłem bibliotekę uczniów wydziału lekarskiego. Działalność kliniki tej, tak naukowa jak i dydaktyczna, doznała ułatwienia przez systemizowanie posady drugiego bezpłatnego elewa, przez zaprowadzenie gazu, o co od tylu lat się starano i przez podniesienie dotacyi naukowej z 200 złr. do 400 złr. rocznie. Ulepszenia te nie czynią jednak zadość potrzebom, które w miarę postępu nauki i coraz bardziej wzmagającej się frekwencyi uczniów, z każdym rokiem się powiększają. Niedostatkom tym zaradzić może tylko wybudowanie nowego gmachu, zastosowanego do potrzeb szczególnych tego zakładu, z urządzeniami odpowiadającemi społecznemu stanowisku nauki.

Inne zakłady naukowe wydziału lekarskiego nie uzyskały w zeszłym roku żadnych ważniejszych ulepszeń. Dla zakładu anatomii opisowej przyznano ryczałt roczny w kwocie 350 złr. na roboty konserwacyjne i na utrzymanie porządku w budynku. W sali wykładowej fizjologii urządzono amfiteatr. Na podanie prof. Dr. Cybulskiego o ustanowienie posady drugiego asystenta, nie nadeszła dotąd odpowiedź. Posada demonstratora przy zakładzie farmakologicznym zamienioną została na posadę asystenta z wynagrodzeniem 600 złr. rocznie. Dotacja naukowa dla zakładu anatomopatologicznego podniesioną została z 500 złr. na 1000 złr. rocznie, na 3 lata, począwszy od roku 1890. Służącemu zakładowi medycyny sądowej przyznano umundurowanie. Podanie o ustanowienie posady drugiego asystenta przy klinice okulistycznej nie jest dotąd załatwione, jak również podanie o ustanowienie stałej dotacji w kwocie rocznej 200 złr. dla kliniki pedyatrycznej.

Wydatki na potrzeby bieżące klinik wynosiły w 1889 roku 12.202 złr., którą to sumą nie są objęte leki, żywność, bielizna, pensye i naprawa budynków.

Najnagłębszą i najważniejszą sprawą dla wydziału lekarskiego jest budowa zakładu patologicznego, który ma mieścić w sobie zakład anatomii patologicznej, patologii ogólnej i medycyny sądowej. Od wykończenia tej budowy zależy nie tylko rozwój tych instytucyj, ale i budowa reszty klinik, Wysokie Ministerstwo orzekło bowiem, że może przystąpić do budowy klinik dopiero po wybudowaniu zakładu patologicznego. Najdogodniejszym miejscem do wzniesienia wszystkich tych projektowanych budynków byłaby realność miejska zwana ogrodem angielskim, дарована miastu przez śp. Kamillę Bystrzanowską w celu założenia i utrzymywania zakładu dla sierot katolickiego wyznania. W realności tej mieści się obecnie prowizoryczny zakład miejski dla chorych nieuleczalnych i ogródek miejski. Przylega ona bezpośrednio do kliniki chirurgicznej a frontem dotyka ulicy Lubicz. Senat akademicki czynił więc usilne

starania, ażeby od Reprezentacyi miasta uzyskać odstąpienie części tej realności, za wynagrodzeniem kosztów przez gminę poniesionych i za odstąpieniem ogrodu obok kliniki położniczej położonego a oszacowanego na kwotę 50.000 złr. Senat akademicki wyobrażał sobie, że gmina, której kontrakt darowizny pozwala na wybudowanie na pewnej części tego gruntu innego zakładu humanitarnego, nie mając funduszków do zadośćuczynienia woli donatorki i do wzniesienia zakładu dla sierot, przyjmie propozycję odstąpienia części gruntu pod budowę klinik, które są przecież bezsprzecznie zakładami nie tylko naukowymi ale i humanitarnymi, i że za uzyskaną od Uniwersytetu kwotę będzie w stanie, przez wybudowanie zakładu dla sierot, uczynić zadość zapisowi. Nadzieje jednak zawiodły, albowiem Rada miejska na posiedzeniu w dniu 13 Czerwca b. r., nie przychyliła się do prośby Senatu akademickiego, z powodu niemożności odstępywania od brzmienia kontraktu darowizny.

Wobec tego Wydział lekarski ponowił prośbę do Wys. Ministerstwa o potwierdzenie szkiców budowy zakładu patologicznego na gruncie szpitalnym od strony Grzegórzek, odstąpionym bezpłatnie w obszarze 17.000 metrów kwadr. przez Wys. Sejm i upraszał o wstawienie na ten cel do budżetu państwowego na r. 1891 kwoty 90.000 złr. Szkice te wypracował znany z swej chętności dla spraw uniwersyteckich c. k. nadinżynier P. Sare.

Sprawa ta rozwija się pomyślnie, albowiem Wys. Ministerstwo z końcem Sierpnia b. r. zatwierdziło w zupełności przedłożone szkice i poleciło c. k. Starostwu krakowskiemu, by jak najrychlej przedłożyło szczegółowe plany wraz z kosztorysem.

Przygotowania dotyczące urządzenia zakładu higienicznego nie postąpiły naprzód, to też Wydział lekarski uchwałą z dnia 14 Marca b. r. ponowił swą prośbę u Wys. Ministerstwa o utworzenie tego zakładu. — Również nie ma dotąd decyzji Wys. Ministerstwa co do przyjęcia na rzecz Uniwersytetu cennych zbiorów prof. Dr. Kopernickiego,

przyznania jednorazowej kwoty na pierwsze urządzenie zakładu antropologicznego i oznaczenia rocznej dotacji na potrzeby tegoż zakładu. Ponieważ zdaje się nie ulegać wątpliwości, że sprawa ta zostanie pomyślnie załatwioną, Senat akademicki w projektach wykonać się mających budowli, wziął w rachubę umieszczenie trwale tego zakładu (który tymczasowo mieści się w Collegium minus), w skrzydle Collegium physicum, które ma być przybudowane od ulicy Gołębiej.

Jest nadzieja, że wydziałowi lekarskiemu przybędzie wkrótce nowy a wielce pożyteczny zakład do ćwiczeń aseptycznych w operacjach położniczych i ginekologicznych, wraz ze zbiorem odpowiednich preparatów i okazów. Zakład ten urządził P. doc. Dr. Mars własnem staraniem i własnemi funduszami i odstąpił na własność Uniwersytetowi. Rektor zezwolił na tymczasowe umieszczenie takowego w Coll. juridicum, a zarządzenie to Senat akademicki przyjął do wiadomości. Skoro tylko nadejdzie odpowiedź od Wys. Ministerstwa, zezwalająca na przyjęcie zakładu, rzeczą będzie Senatu akademickiego wynaleść dla zakładu tego stałe umieszczenie.

W sprawie reformy studyów i rygorozów lekarskich, Wydział wniósł przedstawienie do Wys. Ministerstwa, ażeby profesor chemii lekarskiej egzaminował przy I-szem rygorozum naprzemian z profesorem chemii ogólnej, a nadto wybrał komisją, która ma zaproponować zmiany w dotychczasowym rozkładzie wykładów i w ustawach rygorozalnych.

Studium farmaceutyczne, którego urządzenie oparte na przedawnionych i z postępem nauki już niezupełnie zgodnych podstawach, na wszystkich uniwersytetach austriackich od dłuższego czasu chromało, zostało zreformowane Rozporządzeniem Ministerstwa Oświaty z d. 16 Grudnia 1889 (Dz. p. p. N. 68). Najważniejsze zmiany, które zostały zaprowadzone, dadzą się streścić w tem, że dawniej po skończonej 4-tej klasie gimnazyalnej, kandydat zawodu

aptekarskiego odbywał 3 lata praktyki jako uczeń, 2 lata jako asystent, poczem wstępował na 2-letni kurs aptekarski w Uniwersytecie i otrzymywał po zdaniu trzech rygorozów dyplom magistra farmacyi, który uprawniał do samodzielnego zawiadywania apteką. Obecnie kandydat zawodu aptekarskiego wstępuje do 3-letniej praktyki dopiero po skończonej 6 klasie gimnazyalnej, przechodzi wprost na Uniwersytet jako uczeń nadzwyczajny wydziału filozoficznego, a w drugim roku jako uczeń nadzwyczajny wydziału lekarskiego, i po zdaniu trzech egzaminów wstępnych z botaniki, fizyki i chemii i jednego rygorozum (teoretycznego i praktycznego) z chemii farmaceutycznej i farmakognozyi, otrzymuje dyplom magistra farmacyi. Dyplom ten nie nadaje jednak wprost prawa do samodzielnego zawiadywania apteką, dopiero po 5-ciu latach praktyki w aptece. W studiach położono większy nacisk na naukę farmakognozyi, a zniesiono wykłady z mineralogii i zoologii jako wykłady obowiązkowe.

Na wezwanie Wys. Ministerstwa o opinią fachową co do założenia wydziału lekarskiego we Lwowie, a w szczególności co do rozmiaru i ilości potrzebnych zakładów, kosztów budowy i utrzymania takowych, wreszcie co do kolejności otwarcia kursów, Wydział lekarski złożył obszernie i sprawie tej przychylne sprawozdanie. Korzystając jednak ze sposobności, wymienił wszystkie potrzeby wydziału krakowskiego, które koniecznie domagają się rychłego zaspokojenia.

Na kursach farmaceutycznych 20-tu uczniów otrzymało dyplomy magistrów farmacyi, a w szkole położniczej 23 uczennic otrzymało patenta na akuszerki.

Na wydziale filozoficznym habilitował się na docenta prywatnego literatury polskiej Dr. Józef Tretiak, a jego wykład próbny: »O głównych kierunkach poezyi polskiej« odbył się w d. 14 Lipca b. r. — Natomiast przestał być docentem naszego Uniwersytetu Dr. Józef Kallen-

bach, mianowany profesorem literatury i języka polskiego w nowo założonym Uniwersytecie w Fryburgu w Szwajcaryi. Ubył naszej instytucji młody i zdolny pracownik, znalazł on jednakże wdzięczne pole do pracy, wprawdzie na obczyźnie, ale dla naszej sprawy narodowej.

Katedra chemii nie jest dotąd obsadzoną po śmierci prof. Dr. Czyrniańskiego. Wydział filozoficzny już w zeszłym roku proponował rozdzielenie tego przedmiotu i pracowni między dwóch profesorów, z których jeden miał być profesorem zwyczajnym, drugi nadzwyczajnym. Skoro jednak załatwienie sprawy przewlekło się a wśród tego Dr. Kostański proponowany na profesora nadzwyczajnego, przyjął posadę profesora chemii w Uniwersytecie Berneńskim, Wydział filozoficzny wniósł do Wys. Ministerstwa propozycją utworzenia dwóch równorzędnych katedr chemii, urządzenia dwóch samoistnych laboratoryów chemicznych i zamianowania na te dwie katedry zwyczajnymi profesorami dwóch znanych w nauce specjalistów.

W miejsce śp. Dr. Jana Hanusza, docenta sanskrytu na Uniwersytecie wiedeńskim, uchwalił Wydział filozoficzny powołać na katedrę Sankrytu i Gramatyki porównawczej języków aryjskich, profesora tych przedmiotów na Uniwersytecie w Dorpacie Dr. Jana Boudouin de Courtenay. Jest nadzieja, że propozycja ta zostanie zatwierdzoną, a wtedy przybędzie naszemu Uniwersytetowi nowa Katedra ważnego przedmiotu.

Wydział poczynił starania o utworzenie katedry języków i literatur romańskich i na katedrę tę jako nadzwyczajnego profesora zaproponował Dr. Maksymiliana Kawczyńskiego ze Lwowa.

Prof. Dr. Anatol Lewicki mianowany został członkiem korespondentem Akademii Umiejętności w Krakowie. Za pracę »Powstanie Świdrygielly«, otrzymał tenże pierwszą nagrodę konkursową Towarzystwa historyczno-literackiego w Paryżu.

Prof. Dr. A. Wierzejski mianowany został członkiem Towarzystwa: *Société zoologique de France* w Paryżu.

Na letnie półrocze otrzymali urlopy: prof. Dr. Kazimierz Morawski dla poratowania zdrowia i prof. Dr. Stanisław Smolka, któremu asygnowano 600 zlr. na pokrycie kosztów dalszej wyprawy naukowej do Rzymu w celu badania źródeł historii polskiej.

W celu sprawienia tablicy pamiątkowej dla śp. prof. Wróblewskiego zawiązał się Komitet z pośród uczniów wydziału lekarskiego. Tablica ta ma być umieszczona w sali wykładowej fizyki. Ponieważ fundusz zebrany przez uczniów nie wystarcza, zostanie on uzupełniony składkami profesorów.

Co do zbiorów archeologicznych. Konstanty hr. Przeddziecki zmuszony z powodu zmian w stosunkach rodzinnych opuścić Kraków, jako kurator zbiorów Edw. barona Rastawieckiego, Karola Rogawskiego i ojca swego Aleksandra hr. Przeddzieckiego, poczynił starania, ażeby kuratorye tych zbiorów unormować w sposób dla wykonywania obowiązków kuratora jak najodpowiedniejszy. Starania te słuszne i dobrze świadczące o obywatelskiem poczuciu obowiązków Szanownego kuratora poparłem, o ile w moim zakresie działania leżało, a mianowicie: *a)* co do zbiorów ś. p. Edwarda barona Rastawieckiego, przyjąłem imieniem Senatu akademickiego utwierdzenie listu w kasie uniwersyteckiej przechowanego, w którym Konstanty hr. Przeddziecki na wypadek swej śmierci naznacza kuratora tych zbiorów, jak niemniej zarządziłem co należy, by inwentarz tych zbiorów w myśl aktu donacyjnego z dnia 5 Listopada 1869 r. po przeniesieniu zbiorów do Coll. novum został sprawdzony, *b)* co do zbiorów ś. p. Aleksandra hr. Przeddzieckiego, poczyniłem starania, by Władze państwowe zbiory te, uzupełnione przez Konst. hr. Przeddzieckiego, faktycznie na własność Uniwersytetu przyjęły i warunki darowizny ratyfikowały, *c)* co do zbiorów ś. p. Karola Rogawskiego, odniosłem się imieniem Senatu akademickiego do c. k. Namiestnictwa

o uwidocznienie na dotyczących aktach ratyfikacji aktu darowizny i zarządziłem co należy, ażeby inwentarz tych zbiorów został uzupełniony i sprawdzony.

Dla gabinetu geologicznego przyzwoliło Wys. Ministerstwo kwotę 2299 złr. na sprawienie szaf i urządzenie sali wykładowej. Skutkiem tego zarządzenia gabinet posiadać będzie wkrótce drugą salę zaopatrzoną w szafy muzealne, których brak uniemożliwiał dotąd ustawienie systematyczne licznych i cennych zbiorów krajowych, jakoteż zużytkowanie materyałów do wykładów i ćwiczeń praktycznych i do opracowań naukowych.

Gabinet historii sztuki otrzymał połowę nadzwyczajnej dotacyi w kwocie 2000 złr. na pomnożenie zbiorów, a drugą połowę podniesie w roku bieżącym. Z powodu powiększenia się zbiorów, Senat akademicki zgodził się na propozycyą prof. Dr. M. Sokołowskiego, ażeby salę wykładową przekształcić na salę muzealną.

Dla ogrodu botanicznego podniesioną została na przeciąg lat trzech roczna dotacya z 2000 złr. na 3000 złr., a na urządzenie muzeum botanicznego przeznaczoną została jednorazowa kwota 400 złr. Ogród botaniczny zaopatrzony został w nowe ogrodzenie żelazne.

W obserwatorium astronomicznem i w pracowni botanicznej, zaprowadzone zostało oświetlenie gazowe.

Na podanie o ustanowienie posady demonstratora dla katedry zoologii i anatomii porównawczej, nie nadeszła dotąd odpowiedź, jak również na podanie o jednorazową dotacyą w kwocie 347 złr. na uporządkowanie pracowni zootomicznej.

Wys. Ministerstwo nie przychyliło się do kilkakrotnie ponawianego wniosku utworzenia seminaryum geograficznego, natomiast wprowadziło obowiązkowe Ćwiczenia geograficzne i zatwierdziło statut dla tychże ćwiczeń, wypracowany przez prof. Dr. Franciszka Czernego. Jednocześnie

wyznaczyło Wysokie Ministerstwo dwa stypendya po 30 złr. na każde półrocze, dla tych uczestników w Ćwiczeniach, którzy się odznaczają największą pilnością i najlepszymi pracami.

Oprócz ćwiczeń praktycznych w Konwersatorjum pedagogicznem, zaprowadził doc. Dr. Leon Kulczyński za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej hospitacye lekcyj w gimnazyum św. Anny. Udział w tych hospitacjach brali uczniowie kończący studia uniwersyteckie na wydziale filozoficznym, tudzież kandydaci na nauczycieli. Hospitantów było 11, hospitacyj odbyło się 9.

Do rozwoju studyów germanistycznych przyczyni się nadzwyczajny dodatek w kwocie 400 złr., który Wys. Ministerstwo przeznaczyło na powiększenie biblioteki seminaryum germanistycznego, jak niemniej zakupno do biblioteki Jagiellońskiej publikacyj Towarzystwa literackiego w Stutgardzie, na co osobny fundusz w kwocie 700 złr. przyznany został.

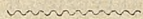
Podanie dyrekcyi seminaryum filologicznego o przyznanie stałej rocznej dotacyi w kwocie 200 złr. nie zostało dotąd załatwione.

W Ćwiczeniach oddz. I-go seminaryum filologii słowiańskiej pod kierunkiem prof. Dr. Malinowskiego, brało udział w półroczu zimowem 12 uczniów, w półroczu letniem 15 uczniów i dwóch filologów z zagranicy, którzy przybyli do Krakowa w celu wyuczenia się języka polskiego. Oprócz zbierania materyału do 4 prac rozpoczętych, czterej uczniowie złożyli prace piśmienne, z których 3 otrzymały nagrodę. Jedna praca dawniej napisana (P. Wojciecha Grzegorzewicza: »O mowie ludowej w powiecie Przasnyskim«), została oddana do druku. Biblioteka podręczna liczy obecnie 188 dzieł w 254 tomach.

Seminaryum historyczne otrzymało jednorazową dotacyą w kwocie 800 złr., płatną w dwóch ratach, na zakupno dzieł do biblioteki podręcznej.

Wreszcie wspomnieć należy, że przy egzaminach dojrzałości w gimnazyach krakowskich przewodniczyli prof. Dr. Stanisław Tarnowski i prof. Dr. Wincenty Zakrzewski.

Oto w streszczeniu Kronika postępu i stanu Uniwersytetu w roku ubiegłym. I tym razem sprawdza się, że w Szkole naszej, gdzie wszystkie sprawy, tak w Senacie, jak i w poszczególnych fakultetach, traktują się gremialnie, indywidualność każdego z kierowników znika wobec zdania gremium. Stwierdzam z zadowoleniem, uznaniem i wdzięcznością, że w czasie mego Rektorstwa, doznawałem zawsze jednomyślnego i skutecznego poparcia ze strony kolegów. Co do mnie, działałem zawsze według mego najlepszego zdania i przekonania, a jeżeli czem przysłużyłem się naszej Szkole, to winienem przede wszystkim pomocy Kolegów za co im niniejszem jak najuprzejmiej dziękuję.

Z działalności mojej poselskiej w Sejmie krajowym z tytułu godności rektorskiej podjętej, krótką tylko zdać mogę sprawę. Należałem do Komisji sanitarnej i do Komisji szkolnej. W Komisji sanitarnej, której przypadło bardzo ważne zadanie zbadania przedłożenia rządowego »o organizacji służby zdrowia w gminach«, wybrany zostałem przewodniczącym, a zarazem referentem tej sprawy. Projekt sprawozdania przezemnie wypracowany i ogłoszony drukiem jako manuskrypt, (który mimo to powtórzyły dzienniki polityczne), był po największej części wynikiem narad Komisji, a tem samem stósować się musiał do zdania Komisji, jeżeli miał liczyć na poparcie większości Komisji i Sejmu. Mimo to jednak nie mogłem w niem wyrzec się całkiem, jako lekarz i obywatel kraju, mego osobistego zapatrywania się. Przy szczegółowej dyskusji nad wnioskami zawartemi w projekcie, zdania członków Komisji podzieliły się. Większość Komisji była za bezwarunkowem przejściem

do porządku dziennego nad przedłożeniem rządowem, mniejszość złożona ze mnie i 4 członków Komisji wносиła, ażeby na razie przynajmniej roczną kwotą 20.000 złr., do którejby się Rząd miał przyczynić odpowiednią sumą z funduszków państwowych, zaprowadzić gminną służbę zdrowia w tych okolicach, które najbardziej nawiedzane bywają przez choroby zakaźne. Sprawa ta nie przysłała jednak na porządek dzienny Izby poselskiej i zostanie wniesiona w tej sesji jako przedłożenie rządowe, które różni się od zeszłorocznego przeważnie tem, że w projekcie tegorocznym przyznano czynnikom autonomicznym szerszy wpływ na organa gminnej służby zdrowia. Smutny stan zdrowia w całym kraju, a w szczególności bardzo znaczna chorobliwość i śmiertelność we wschodnich powiatach wymaga koniecznie, by utworzenie sprężystej służby zdrowia w okręgach gminnych jak najprędzej przyszło do skutku. — Drugą z ważniejszych spraw był wniosek Władysława hr. Koziobrodzkiego, wzywający Wydział krajowy, ażeby zbadał stosunki administracyjne, policyjne, prawne i sanitarne naszych zdrojowisk, a to celem wydania ogólnego statutu zdrojowego. Sejm na wniosek mój uchwalił jednak wezwać Wydział krajowy, ażeby na najbliższej sesji przedłożył gotowy projekt ustawy zdrojowej. Z zadania tego wywiązał się Wydział krajowy, a jeżeli nowa ustawa zostanie uchwaloną i zatwierdzoną, stosunki administracyjne i sanitarne powinny się poprawić, a zdrojowiska i uzdrowiska nasze zyskają jedną z podstaw do dalszego rozwoju.

Skończywszy moje sprawozdanie, oddaję Ci Magnificencyto ster naczelny naszej *Almae matris*. Cała Twoja przeszłość, głębokie zamięłowanie nauki i poprzednia w Uniwersytecie działalność, są rękojmią, że łącząc w sobie wiedzę, doświadczenie, pracowitość i energią, odpowiesz godnie zaufaniu, jakie w Tobie grono Kolegów położyło, i że wy-

wiąszesz się należycie z zaszczytnych a trudnych obowiązków Rektora. W Twoje ręce Magnificency składam zarazem życzenia, by Szkoła nasza i w tym roku rozwijała się jak najpomyślniej.

*Accipe sceptrum regiminis
catenam dignitatis
annulum sponsialem
Quod semper felix, faustum fortunatumque sit.*

Na przemówienie Prorektora odpowiedział Rektor Magnificus Prof. Dr. Zakrzewski jak następuje:

Panie Prorektorze! Panowie!

Obejmując rzędy rektorskie na ten rok szkolny, który się właśnie poczyną, winienem przedewszystkiem złożyć podziękowanie Wam, Szanowni Panowie Koledzy, żeście mnie Waszym wyborem raczyli zaszczyścić. Nie będę Was zapewniać, że wszelkiej dołożę usilności, aby spełniać mój urząd najlepiej, jak potrafię, bo nie chcę tracić słów na próżno o tem, co jest prostym obowiązkiem każdego członka tej starej szkoły głównej: służyć jej z całych sił zawsze i wszędzie. Ale zwrócić mi się należy do Ciebie, Panie Prorektorze, żeby wyrazić Ci wdzięczność i uznanie za gorliwość niezmierną, z jaką czuwałeś jako Rektor nad dobrem naszego Uniwersytetu, za pracę nieustrudzoną, jaką podejmowałeś na urzędzie rektorskim, za wszechstronną troskliwość, z jaką chodziłeś około wszystkich spraw naszych nieraz z uszczerbkiem zdrowia własnego. Niezrównaną gorliwością, pracą,

mozołem, zaznaczyłeś chlubnie Twoją działalność; cały też Senat akademicki wspierał jednomyślnie Twoje zabiegi.

Ciężar obowiązków rektorskich czuję dobrze, ale biorę go na siebie bez obawy, bo wiem z góry, że u każdego z Was, Szanowni Panowie, czy to u członków Senatu akademickiego, czy u któregośkolwiek z kolegów, znajdę zawsze radę dobrą i pomoc gotową, ilekroć będzie tego potrzeba. W takich jak nasz Uniwersytet instytucjach, pomyślny ich rozwój tylko w drobnej części zależy od jednostki, która stoi na czele. Zmieniający się co roku Rektor nie jest zwierzchnikiem, lecz tylko chwilowym przewodnikiem wśród kolegów mu równych. W takich instytucjach zbiorowych najwięcej znaczy siła wyższa, w części tylko od woli jednostki zależna: tradycja, którą się instytucja kieruje; duch korporacyjny, który wszystkich jej członków przenika i ożywia. Nieuchwytna poniekąd i idealna, właśnie dlatego tradycja jest potęgą, która góruje nad jednostką, pcha ją mimowoli do czynu, dźwiga i podnieca, dodaje w potrzebie siły i wytrwałości.

Tradycja sama przez się działa zbawiennie i ożywczo, albo też zgubnie i zabójczo. W swej egzystencji przeszło 5-wiekowej, Uniwersytet nasz miał tradycje różne i złe i dobre. Darmoby tać, że były czasy, kiedy nie umiał sprostać swemu zadaniu; może nie z winy własnych członków, lecz wskutek okoliczności zewnętrznych, niepomyślnych, nie bywał tem, czem byćby powinien: czystą krynicą wiedzy i nauki, któraby się rozlewała ożywczo na wszystkie strony. Dziś jednak te czasy nieszczęśliwe minęły. Odtąd z łaski Najmiłościwiej panującego nam Monarchy odzyskał nasz stary Uniwersytet możność krzewienia nauki w języku ojczystym, odtąd dźwiga się i podnosi, powoli lecz nieustannie, rośnie wciąż w liczbę profesorów i uczniów, mnoży się przede wszystkim w środki dla nauki niezbędne, w pracownie i zakłady. Nie ma więc wśród nas zastoju ani martwoty, nie kieruje nami żaden ciasny partykularyzm. Corocznie przybywają nowe katedry, dla takich nauk, które

przedtem nie miały tu swoich reprezentantów; ilekroć przychodzi katedrę jaką obsadzić, szukamy skrzętnie sił najlepszych, chociażby w stronach odległych, gdziekolwiek kto uprawia naukę w języku polskim. I teraz znów wyglądamy z nadzieją rychłego skutku naszych zabiegów, że wkrótce powstaną dwie nowe katedry na wydziale filozoficznym: filologii porównawczej i filologii romańskiej, nie mówiąc o szeregu katedr nowych, niezbędnych dla studium rolniczego. Nie stać nas na to, żeby Uniwersytet nasz mógł się równać z wielkimi ogniskami nauki wśród społeczeństw zasobniejszych o wiele; ale jeśli nie możemy innym przodować, musi nam przyznać każdy, że za innymi staramy się wydażyć i że nie pozostajemy zbyt daleko w tyle.

Tradycja więc nasza z ostatnich lat dziesiątków jest dobra i potrzeba nam więc tylko ją utrzymać i rozwijać. Wiedziony przez tę tradycję przy pomocy kolegów, kroczyć będę dalej jako Rektor drogą wskazaną przez moich poprzedników. Nie wątpię, że zewsząd, dokąd wypadnie mi się zwrócić w sprawach naszego Uniwersytetu, znajdę pomoc, jakiej doznawaliśmy wszędzie i zawsze dotychczas. Wasza tutaj obecność, Dostojni Panowie, jest nam rękojmią, że władzom i instytucjom, na czele których stoicie, nie jest obojętnem powodzenie naszej starożytnej szkoły głównej. Z radością witamy was corocznie pośród siebie. Dziś zwłaszcza zaszczyt to dla nas niezwykle, gdyż widzimy przed sobą gościa, jakiego od wieków nie oglądał nasz Uniwersytet w swoich murach. Radosnem echem niedawno odbiła się wśród nas wiadomość, że Ojciec św. raczył Cię, Eminencyo, Najprzewielebniejszy nasz Arcypasterzu, ozdobić purpurą (wszyscy obecni powstają) najwyższych książąt św. Kościoła rzymskiego. Blask, którym jaśniejesz, jako potomek dawnych kanclerzy Uniwersytetu Jagiell. zwierzchników najwyższych naszej szkoły, spływa i na nią także w części; a jak spieszyliśmy, jedni z pierwszych, złożyć Ci hold należny, tak dziś wyrażamy Ci, Eminencyo, głęboką wdzięczność, żeś nas swą obecnością tutaj raczył zaszczyścić. Że

zaś obchód 500-nej rocznicy narodzin profesora niegdyś naszej szkoły, a dziś świętego jej patrona, który już wkrótce nastąpi, postanowiłeś, Eminencyo, uświetnić, stając na jego czele, w tem widzimy nowy dowód Twej dla nas przychylności, którą umiemy odczuć głęboko.

W ogóle nowy ten rok szkolny poczyną się pod wróżbą pomyślną. Nie ponieśliśmy w roku ubiegłym żadnych strat bolesnych, a możemy wskazać na nowe nabytki wielkiej wagi. Wprawdzie ubył z naszego grona właśnie przed paru dniami jeden z profesorów najznakomitszych, który był chlubą i ozdobą naszej szkoły głównej, ale tej straty nie możemy uważać za bolesną. Nie pierwszy to już raz traci nasz Uniwersytet jednego ze swych członków, który opuszcza katedrę profesorską dla pracy w życiu praktycznem. Takie straty jednak przynoszą nam raczej zaszczyt i chwałę, bo są dowodem, że nasi niegdyś koledzy umieją służyć sprawie publicznej na szerszej widowni. I w tym wypadku najświeższym nad żalem naszym za utraconym kolegą góruje radosne przekonanie, że na nowem stanowisku znajdzie on rozleglejsze pole działalności dla dobra publicznego, że jego nominacya wskrzesi świetne tradycye, kiedy do Uniwersytetu należał kierunek całej edukacyi publicznej. Tu spełnił już poniekąd swoje zadanie, skoro i wśród nas i w bratnim Uniwersytecie lwowskim zasiedli na katedrach uczniowie przez niego wykształceni, będą dalej pielegnować i szerzyć naukę którą on reprezentował; tam zaś na czele szkolnictwa krajowego tak dzielna siła z pewnością potrafi wlać w nie ducha ożywczego, przeprowadzić pożądanę reformy i połączyć ściślej pomiędzy sobą nauczanie na wszystkich stopniach.

Rok ubiegły przynosi nam nabytek doniosły. Właśnie w téj chwili powstaje i otwiera się nowe Studium rolnicze. Mamy więc powód cieszyć się, że nasza stara szkoła główna zyskuje nowy przybytek nauki, obcej jej dotychczas, nieznaną dotąd ani w ziemiach polskich, ani w całej monarchii, a potrzebny i pożyteczny dla tej warstwy naszego społeczeństwa, która w niem niezmiernie ważne zadanie ma do

spełnienia, dla obywateli rolników, właścicieli większych majątków ziemskich. Przy założeniu tego Studium okazała się wybitnie łączność pomiędzy naszym Uniwersytetem a społeczeństwem i współdziałanie ich ku jednemu celowi. Pierwszy pomysł takiego Studium rolniczego, w którymby połączono naukę fachową rolniczą z naukami prawnymi i administracyjnymi, wyszedł wprawdzie z naszego Uniwersytetu; ale nigdyby z pewnością zabiegów naszych nie uwieńczył tak rychły skutek pomyślny, gdyby ich nie poparł kraj cały przez swoją reprezentację, gdyby im nie przysłała w pomoc ofiarność obywatelska czy to naszego miasta, czy osób prywatnych. Uniwersytet nasz bynajmniej nie przypisuje sobie zasługi wyłącznej i w wdzięcznej zachowa pamięci wszystkich, którzy się do tego pomyślnego skutku przyczynili. Dziś to Studium rolnicze stoi oto gotowe, szybkie jego powstanie to nowy dowód tej Najwyższej łaski Najjaśniejszego Pana, której zawdzięczamy tu już tak wiele, tej chętniej opiece władz centralnych, której doznajemy raz po raz. Na razie rozpoczyna się ten nowy oddział przy fakultecie filozoficznym bardzo skromnie, nie ma jeszcze oddzielnych profesorów nauk rolniczych, bo nie potrzeba ich wykładów w pierwszym półroczu, które poświęcone jest naukom przygotowawczym według planu zatwierdzonego Najwyższem postanowieniem. Ten plan właśnie, uznany za najstósowniejszy przez powagi najbardziej kompetentne, jest najlepszą rękojmią, że w dalszym ciągu nie dozna Studium rolnicze żadnej przerwy, ani przeszkody. Na niektóre katedry rolnicze pozyskano już znakomite siły naukowe, których nominacja jest bliska; o obsadzenie innych staramy się usilnie i mamy pewność, że w właściwym czasie staną do pracy. Na pomieszczenie zakładów rolniczych przeznaczono dawne *Collegium juridicum*. Uniwersytet przygotował więc wszystko dla słuchaczy rolników, dalszy los tego studium zawisł od społeczeństwa samego. Jego to rzeczą teraz dowieść, że istotnie kraj cały uczuwa potrzebę takiego rodzaju nauki, jakiego domagały się dotąd najpoważniejsze w nim głosy. Im liczniejsze zastępy młodzieży będą

napływać na te kursa i szukać tu nauki fachowej, — tem śmiejiej będziemy mogli kołatać o pomnożenie funduszków na środki naukowe, na coraz nowe katedry i zakłady, tem chętniejszy znajdziemy posłuch u władz przełożonych. Do dziś dnia zapisało się na kursa rolnicze słuchaczy 27; większość wprawdzie stanowią słuchacze nadzwyczajni, którzy nie ukończyli gimnazjum; ale wśród tych jest znaczna część takich, którzy skończyli szkołę realną, a tym z pewnością pozwolą władze przełożone składać egzamina na równi ze zwyczajnymi, o co się Uniwersytet stara usilnie.

W tem błogiem przeświadczeniu, że z końcem poczynającego się roku szkolnego będę mógł zdać sprawę i z dalszego pomyślnego postępu Studium rolniczego i z innych nabytków nowych, a pożądaných — ogłaszam, że rok szkolny 1890 na 1891 został otwarty, a stwierdzając czynem jego otwarcie, rozpoczynam pierwszy w tym roku wykład.

Rektor Magnificus wszedłszy następnie na katedrę miał odczyt pod tyt.: »Pomniki dyplomacyi weneckiej, jako źródło do dziejów nowożytnych«.

DODATEK.

WYKAZ PRAC

ogłoszonych przez członków Uniwersytetu Jagiellońskiego, lub pod ich kierunkiem dokonanych w roku szkolnym 1889/90.

Wydział teologiczny.

Ks. kan. Prof. Pelczar: »Prawo małżeńskie katolickie z uwzględnieniem prawa cywilnego obowiązującego w Austrii, w Prusach i w Królestwie Polskiem.« Trzecie przejrane i uzupełnione wydanie.

— »Rewolucya francuska w obec religii.« — Odczyt mianu 23 Lutego 1890 r. na dochód Tow. wzaj. pom. uczniów Uniw. Jag.

— »Wspomnienia z pielgrzymki do Komposteli« (I. Santiago, II. z Komposteli do Sewilli, III. Montserrat, IV. Rzut oka na obecny stan Hiszpanii), w Przeglądzie Pow. i w osobnej odblacie. Kraków 1890, str. 109.

Ks. Prałat Prof. Dr. Chotkowski: »De catholica facultate Theologica in universitate litterarum olim Vilenſi,« w Przeglądzie Pow. 1889.

— »Z męczeńskich dziejów Unii.« Część II. Listy Unitów, wygnanych do Orenburskiej gubernii. Poznań 1890.

— To samo po francusku w tłumaczeniu L. H. Delière w L'Univers, i po hiszpańsku w tłumaczeniu ks. Rożańskiego w Diario de Terragona.

— »Die katholischen Glaubenszeugen in der Verbannung am Uralgebirge,« w Historisch-politische Blaetter. München 1890.

— »Mowa przy sprowadzeniu zwłok Adama Mickiewicza, powiedziana w czasie nabożeństwa w katedrze na Wawelu w dniu 4 Lipca 1890 r.«

Ks. Prof. Dr. Pawlicki: »Historia filozofii greckiej.« Tom I. Kraków 1890.

— »Ueber die Sociologie Herbert Spencer's«, wykład w sekcji filozoficznej na zebraniu Towarzystwa Goerresowego w Augsburgu we Wrześniu. 1890.

Ks. Prof. Dr. M. Morawski: »Z wystawy paryskiej.« Przegląd powszechny 1889 r.

— »Włodzimierz Sołowiew.« Przegląd powszechny. 1890.

— »Wypadki w Białej.« Przegląd powszechny. 1890.

Wydział prawniczy.

Prof. Dr. Zoll: »Roemisches und heutiges Intestaterbrecht. Ein Beitrag zur Reform des letzteren«, w Gruenhut's Zeitschrift für das Privat- und oeffentliche Recht der Gegenwart. 1890, str. 62.

-- Recenzje obszerniejsze: 1) Czyhlarza instytucji prawa rzymskiego. 2) Esmarcha historii prawa rzymskiego. 3) Iheringa der Resitzwille. 4) Pinińskiego der Thatbestand des Sachbesitzerwerbes nach gemeinem Recht; w Gruenhut's Zeitschrift, 1890.

Prof. Dr. Kasperek redagował »Kronikę prawniczą.«

Prof. Dr. Krzymuski: »O uwolnieniu warunkowem i o warunkowem zasądzeniu na karę,« w Gazecie sądowej warszawskiej, 1889.

— »O najnowszym projekcie kodeksu karnego austriackiego«. Kraków 1890, str. 60.

Prof. Dr. Dargun: »O źródłach prawa miast polskich.« Część II. »O porządku sądowym prawa magdeburskiego« przez B. Groickiego, w 25 tomie Rozpraw Wydz. hist.-filoz. Akad. Umiej. Krak.

Prof. Dr. Rosenblatt: »Przyczynki do nauki o właściwości sądów w sporach cywilnych,« w Prawniku, 1890.

— »Die Bedeutung der Caution im Falle des §. 419. St. P. O.,« w Gerichtshalle, 1890.

Prof. Dr. Milewski: »Reforma prawa spadkowego w Niemczech« w Bibliotece Warszawskiej 1890.

— »O kwestyi socyalnej« w Przegl. polsk. i w osobnej odbitce, Kraków 1890.

Prof. Dr. Cyfrowicz: »Zbiór ustaw uniwersyteckich.« Kraków 1889, str. 219. — Wydanie powiększone i uzupełnione. Kraków 1890, 8° majori, str. 195.

Doc. Dr. Brzeziński: »Kilka uwag o dekretach i reskryptach cesarzy rzymskich pod względem ich wpływu na rozwój rzymskiego procesu cywilnego.« Kraków 1890, str. 35.

Doc. Dr. Leo: »Finanse Galicji i projekt reformy skarbu krajowego.« Kraków 1890.

— »Wniosek Koła polskiego w sprawie reformy podatku od spadków,« w Przeglądzie sądowym i administracyjnym.

— »Rok 1892 i przyszła polityka cłowa Austro-Węgier,« w Ekonomście polskim, 1890.

Doc. Dr. Górski: »Zarys prawa handlowego austriackiego.« Tom I.

Doc. Dr. A. Blumenstok: »Zwei unbekannte Werke Thomassius,« w Archiv für Kirchenrecht, T. 64.

— »Publicationen aus dem Gebiete der polnischen Kirchenrechtsge-schichte,« w Archiv f. Kirchenrecht, Tom 64.

— »Der päpstliche Schutz.« Innsbruck 1890.

— »Fustel de Coulange, jako historyk prawa średniowiecznego,« w Przeglądzie polskim 1890.

Wydział Lekarski.

Prof. Dr. Teichmann: »O naczyniach limfatycznych w słoniowaciznie« (elephantiasis arabum), w Rozpr. Akad. umiejętn. 1890.

— pod tegoż kierunkiem i w tegoż zakładzie wykonał Doc. Dr. Trzebicki pracę: »O możliwości skaleczenia tętnicy nadbrzuszej dolnej (art. epigastrica inferior) przy paracentesis jamy brzusznej.«

Z kliniki położniczo-ginekologicznej Prof. Dra Madurowicza:

»Przypadek laparotomii z powodu pęknięcia macicy,« przez Dra Stanisława Brauna, I-go asystenta tejże kliniki.

— »O leczeniu chorób ginekologicznych zapomocą mięsienia według metody Thure-Brandta,« przez Dra Cerkę Maksymiliana, II-go asystenta tejże kliniki.

— »O cięciu cesarskiem zachowawczem według metody Saengera z powodu zbliźnowacenia pochwy,« przez Dra Stanisława Brauna, I-go asystenta tejże kliniki.

Prof. Dr. Rydel: »Nowsze sposoby operowania katarakty, powrót do cięcia płatowego, wyniki własne.«

— Nadto ogłoszono z kliniki okulistycznej następujące prace: 1) »Przyczynę do znajomości i leczenia mięsaków przyrogówkowych oka,« przez Dra Franciszka Sroczyńskiego, asystenta tejże kliniki, 2) »Prosty sposób usuwania kontraktur spojówki galkowej,« przez Tegoż.

Prof. Dr. Korczyński: »Projekt sprawozdania Komisji sanitarnej o przedłożeniu rządowem dotyczącem urządzenia służby zdrowia w gminach.« Lwów, 1889, str. 18. 4°.

— wspólnie z Prof. Dr. Jaworskim. »Ueber einige bisher unbeachtete Erscheinungen im Verlaufe des Ulcus ventriculi rotundum und des sauren Magencatarrhs,« w Deutsch. Arch. f. Klin. Med. 1890.

— Nadto wyszła z kliniki lekarskiej praca p. t.: »Sakcharina jako lek i przyprawa,« przez Dra J. Rosenzweiga i Prof. Dra Jaworskiego, w Przeglądzie lekarskim 1889.

Prof. Dr. Adamkiewicz: »O zachowaniu się ciałek nerwowych w chorobach nerwach,« w Nowinach lekarskich. 1889.

— »Prof. Cybulski a moje ciała nerwowe,« w Przeglądzie lekarskim 1889.

— »Monoplegia anaesthetica faciei,« w Przeglądzie lekarskim i w Wiener medizinische Presse, 1890.

— »O przeroście opon rdzenia pacierzowego,« w Przeglądzie lekarskim 1890.

— »O jadowitości nowotworów złośliwych (raka),« w Przegl. lek. i w Pam. Akad. Umiej. Wied. 1890.

— »Die Arterien des verlaengerten Markes,« w Denkschriften der k. k. Akademie in Wien. 1890.

— Prof. Dr. Blumenstok: Dalszy ciąg drugiej seryi »Orzeczeń sądowo-lekarskich Wydziału lekarskiego,« w Przeglądzie lekarskim 1890, nr. 7, 11, 12, 13.

— »Przyczynę sądowo-lekarską do kwestyi nerwów urazowych,« w Przeglądzie lekarskim 1890. Nr. 18—21, 23, 24, 25, 26.

— »Kilka artykułów w 2-giem wydaniu encyklopedyi Eulenburga.«

— Oceny w języku polskim i niemieckim.

— Nadto redagował »Przegląd lekarski.«

Prof. Dr. Browicz: »Ueber das Verhalten der Kittsubstanz der Muskelzellbalken des Herzens in pathologischen Zuständen,« w Wiener Klinische Wochenschrift, 1889, Nr. 50.

— »Bewegungsphaenome an rothen Blutkoerperchen in schweren anaemischen Zustaaenden,« w Verhandlungen des Congresses für innere Medizin in Wien. 1890.

— »O komórkach tucznych«, w Sprawozdaniach Wydz. matem.-przyrod. Akad. Umiej. krak. 1890.

— Weitere Beobachtungen ueber die Bewegungsphaenome an rothen Blutkoerperchen in pathologischen Zustaaenden,« w Centralblatt f. med. Wissenschaften. 1890.

— »Ueber Mastzellen im Herzmuskel,« w Verhandlungen des X internationalen Congresses in Berlin. 1890.

Prof. Dr. Cybulski: »O ucisku mózgu,« w Pamiętniku I Zjazdu chirurgów polskich.

— »Prof. Adamkiewicz i jego ciała nerwowe,« w Przeglądzie lekarskim.

— Nadto wyszły pod kierunkiem Tegoż z Zakładu fizyologicznego następujące prace: 1) Dr. A. Beck: »O znaczeniu lokalizacyi funkcyi mózgu i rdzenia na podstawie zjawisk elektrycznych,« praca uwieńczona pierwszą nagrodą przez Wydział lekarski z fundacyi ś. p. protomedyka Jakubowskiego, w Rozprawach Wydz. mat.-przyr. Akademii Umiejętności. 2) St. Kwiatkowski: »Ciała Schwanna w nerwach dośrodkowych i ośrodkowych oraz zmiany w nich zachodzące pod wpływem powtórnych podrażnień nerwów,« praca nagrodzona z tej samej fundacyi. 3) Dr. Kaufmann Michał. »Dzisiejszy pogląd na fizyologiczne działanie mięsienia,« w Przeglądzie lekarskim. 1890.

Prof. Dr. Rydygier: »Nowy sposób chirurgicznego leczenia mięśniaków macicy,« w Gazecie lekarskiej warsz. 1889. — Toż samo po niemiecku w Wiener klinische Wochenschrift. 1890.

— »Opis nowej kliniki chirurgicznej w Krakowie, tudzież kilka uwag ogólnych o stosownem urządzeniu kliniki chirurgicznej,« w Przeglądzie lekarskim. — Toż samo po niemiecku, w Wiener klinische Wochenschrift. 1890.

— »Zum Ueberdachen von Haut- und Knochendefecten,« w Berliner klinische Wochenschrift 1890.

— »O wynikach ostatecznych po podwiązaniu tętnic doprowadzających przy woli,« w Przeglądzie lekarskim 1890. — To samo po niemiecku, w Verhandlungen der deutschen Gesellschaft f. Chirurgie 1890. XIX Congr.

— »Eine neue Indication zur Wladimirow-Mikulicz'schen Operation,« w Verhandlungen der deutschen Gesellschaft f. Chirurgie 1890. XIX Congress.

— »O wycinaniu macicy,« na II Zjeździe chirurgów polskich w Krakowie.

— »Dwa przypadki rzadkiego cierpienia języka,« II Zjazd chirurgów polskich.

— »O wypilowaniu stawu skokowego,« II Zjazd chirurgów polskich.«

— Nadto wyszły z tejże kliniki następujące prace: 1) Doc. Dr. Bossowski: »Szereg przypadków operowanych według metody autoplastycznej Maasa.« 2) Tenże: »Dwa przypadki ileo-colostomii« (z przedstawieniem jednej operowanej), II Zjazd chirurgów polskich. 3) Tenże: »Przypadek tętniaka carotis internae« przez siebie operowany, II Zjazd chirurgów polskich. 4) Dr. A. Gabryszewski: »Nowe wskazanie do operacji Władimirowa-Mikulicza i kilka przypadków operowanych tą metodą,« w Przeglądzie lekarskim. 5) Tenże: »O neuropatycznych cierpieniach stawów,« II Zjazd chirurgów polskich. 6) Dr. Rościszewski: »Wynik leczenia 19 przypadków wola zapomocą podwiązania tętnic tarczycowych.« 7) Dr. Bohosiewicz: »Trzy przypadki guza wrodzonego w okolicy krzyżowej,« II Zjazd chirurgów polskich. 8) Dr. Rosner: »Eksperymentalne badania nad odrastaniem wątroby po resekcji,« II Zjazd chirurgów polskich. 9) Dr. Łepkowski: »O leczeniu miejscowej gruźlicy jodoformem i balsamem peruwiańskim.« 10) Dr. Gross: »Przeszczepienie grzybka promienicy w przednią komorę oka u królików z dodatnim rezultatem,« II Zjazd chirurgów polskich. 11) Tenże: »Wynik badania bakteriologicznego z przypadku Chorditis vocalis inferior,« II Zjazd chirurgów polskich.

Prof. Dr. Domański: »Zdanie sprawy i wnioski w przedmiocie budowy wodociągu regulickiego.« Kraków 1889, str. 163 i 6 tablic chromatograficznych.

Prof. Dr. Obaliński: »O doszczętnem leczeniu wola w ogólności a o wyluszczeniu go sposobem Socina w szczególności,« w Przeglądzie lekarskim 1890.

— »Zur Actiologie des Gesichtschmerzrecidivs nach Neurectomie eines der davon befallenen Trigeminusaeste,« w Wiener klin. Wochenschrift 1889.

Prof. Dr. Pieniążek: »O laryngofisurze na podstawie własnego doświadczenia,« podług wykładu mianego w Tow. lek. krak. w czerwcu 1889 r. uzupełnione przypadkami późniejszymi, w Przeglądzie lekarskim 1890.

— »Ueber die Speculirung der Luftröhre durch die Trachealfistel (Tracheoskopie) nach ausgeführter Tracheotomie,« w Wiener medizinische Blätter, 1889.

Z oddziału Prof. Dra Pareńskiego w szpitalu św. Łazarza. Dr. Czesław Podgórski, sekundaryusz tego oddziału: »Orexinum muriaticum jako środek natrawienny.« 1890, str. 7.

Prof. Dr. Jordan: Liczne artykuły i sprawozdania w redagowaniu przez siebie czasopiśmie p. t.: »Przewodnik higieniczny« Organ Towarzystwa Opieki zdrowia.

Prof. Dr. Gluziński: »Uwagi nad przebiegiem influenzy w Krakowie,« Przegląd lekarski 1890.

— »O suchotach płucnych« (Przyczyny, powstawanie i sposoby ochrony), w Przewodniku higienicznym 1890 r.

Doc. Dr. Mars: »Przypadek wycięcia i wypadnięcia pęcherza moczowego u kobiety, powikłany porodem,« w Przeglądzie lekarskim.

— »Przekrój zamrożonego ciała osoby zmarłej podczas porodu skutkiem pęknięcia macicy,« Wydawnictwo Akademii Umiejętności w Krakowie.

Doc. Dr. Ponikło: »Instrukcja o środkach ostrożności przeciw szerzeniu się gruźlicy,« w Przewodniku higienicznym, 1890.

— »Zakopane jako miejsce klimatyczne,« w Przeglądzie lekarskim 1890 r.

Doc. Dr. Trzebicki: »O operacyjnem leczeniu hemoroid,« w Przeglądzie lekarskim 1889.

— »O zasadach opatrywania ran,« w Przewodniku higienicznym, 1890 r.

— »O możliwości skaleczenia tętnicy nadbrzuszej przy paracentezie jamy brzusznej,« w Przeglądzie lekarskim 1890 i w Archiv für klinische Chirurgie.

Doc. Dr. Walentowicz: »O powstawaniu kamieni w ustroju zwierzęcym,« w Przeglądzie weterynarskim 1890.

~~~~~

Wydział filozoficzny.

Prof. Dr. Kreutz: »Grafit w granitowej skale z Józefówki i z Samczyka na Wołyniu,« w Bulletin international de l'academie des sciences de Cracovie, 1890.

Prof. Dr. Smolka: »Życiorysy królów polskich,« w publikacji wychodzącej w Wiedniu nakładem M. Perlesa, z rysunkami Matejki.

— »Le projet d'une ligue anti-ottomane en 1583/4« w biuletynie międzynarodowym Akad. Umiej. Krak.

Prof. Dr. Tarnowski: »Włodzimierza Sołowiewa wykład Idei Rosyjskiej (La Russie et l'Eglise universelle).«

— »Początki nowego Sejmu« (artykuł polityczny).

— »Wypisy polskie dla wyższych klas gimnazjalnych« Tom I (wspólnie z Prof. Wójcikiem).

— »Mowa przy pogrzebie Adama Mickiewicza w dniu 4 Lipca 1890.«

— Kilka drobnych artykułów i nekrologów.

Prof. Dr. Malinowski: W dalszym ciągu swych »Studiów nad etymologią ludową« ogłosił w »Pracach filologicznych« (T. III. zeszyt 3) »O etymologii ludowej w przymiotnikach, słowach, partykułach, przysłowiach, pieśniach.«

Prof. Dr. Janczewski: »Sur l'autonomie spécifique de l'Anemone montana,« w Bulletin de la Société botanique de France 1890.

— Wspólnie z Prof. E. Godlewskim: »Zagraniczne szkoły rolnicze«, w Przeglądzie polskim 1890 i w osobnej odtbitce. Kraków 1890, str. 83.

Prof. Dr. Straszewski: »Dalszy ciąg dziejów filozofii w zarysie,« a mianowicie 5-ty zeszyt tomu I, obejmujący dzieje filozofii na Wschodzie.

Prof. Dr. Baraniecki: »O pewnem wnioskowaniu analitycznem,« w wydawnictwie »Prace matematyczno-fizyczne.« Warszawa 1890.

— Rozprawa wstępna i objaśnienia do dokonanego przez niego wydania »Algoritmus Tomasza Kłosa z r. 1538« w wydawanej przez Akademię Umiejętności Bibliotece pisarzy polskich 1889.

— Artykuły treści naukowej, w Wszechświecie i w Muzeum.

— Pod kierunkiem Prof. Dra Baranieckiego napisał P. Kępiński Stanisław w rozprawę nagrodzoną przez Wydział filozoficzny z fundacyi Bayera: »O trójkach osobliwych punktów trójkąta,« w wydawnictwie »Prace matematyczno-fizyczne,« Warszawa 1890.

Z zakładu fizycznego Prof. Dr. Witkowskiego. Ignacy Zakrzewski: »O współczynniku rozszerzalności ciał stałych w niskich temperaturach,« w Rozprawach i sprawozdaniach Akademii Umiejętności.

Prof. Dr. K. Morawski: »Cesarz Tyberjusz « Kraków 1890.

Prof. Dr. Lewicki: »Powstanie Świdrygielly.« Praca uwieńczona pierwszą nagrodą konkursową Towarzystwa historyczno-literackiego w Paryżu.

Prof. Dr. M. Sokołowski: »Sztuki cerkiewne na Rusi i na Bukowinie,« w Kwartalniku historycznym, Lwów 1890.

— »O znaczeniu i potrzebie badań nad historią handlu w Polsce,« w Pamiętniku II-go Zjazdu historyków polskich we Lwowie, Tom I. Lwów, 1890 r.

— Oprócz tego uczniowie pod kierunkiem i kontrolą Prof. Dr. M. Sokołowskiego dokonali przekładu na język polski monumentalnego dzieła Karola hr. Lanckorońskiego wydanego ze współudziałem G. Niemanna i E. Petersena p. t.: »Miasta Pamfilii i Pizydii.«

Prof. Dr. Szajnocha: »O zetknięciu się porfiru z wapniem węglowym koło Dubia w okręgu krakowskim,« w Rozprawach Akademii Umiejętności, Krak. 1889.

— »O ołowiu kopalnym w jaskini pod Jaszczurówką w Tatrach,« w Rozprawach Akad. Umiej. Krak. 1889.

— »Ueber eine cenomane Fauna aus den Karpathen der Bukowina,« w Verhandlungen der geologischen Reichsanstalt in Wien, 1890.

— »Dr. Melchior Neumayr, Wspomnienie pośmiertne,« w Przeglądzie polskim 1890.

— Pod kierunkiem Prof. Dr. Szajnochy wydał P. Tadeusz Wiśniowski: 1) »Mikrofauna ilów ornatowych okolicy Krakowa,« w Pamiętniku Wydz. mat.-przyr. Akad. Umiej. Krak. T. XVII. 2) »Zapiski geologiczne z Podola (Sprawozdanie z wycieczki na Podole w r. 1888)« w Sprawozdaniach Komisji fizyograficznej Akad. Um. Krak. T. XXVI.

Prof. Dr. Olszewski: »Zachowanie się selonowodoru w niskiej temperaturze i pod uciskiem,« w Rozprawach i Sprawozdaniach Wydz. mat.-przyr. Akad. Umiej. T. XX.

— »O przelewaniu ciekłego tlenu.« Tamże.

Prof. Dr. Wierzejski: »Note sur le Blanchardia cypricola nov. gen. et spec.,« w Bullet. de la Societ. Zool. de France. 1890.

Doc. Dr. Ziomba: »Pierwsza pieśń Iliady.« Przekład rymowy. Lwów 1890 r.

— »Ostatnie lata i śmierć Mickiewicza.« Cztery felietony w »Czasie« 1890.

— »Filozof pessimista (Artur Schopenhauer),« w Przewodniku naukowym i literackim. Lwów 1890.

Doc. Dr. Mycielski: »Książę Panie Kochanku w świetle własnej korespondencji,« w Przeglądzie polskim 1889.

— »Kongres wiedeński r. 1515 w dwóch obrazach współczesnych,« w Kwartalniku historycznym lwowskim 1890.

— »Z pod wieży Eiffel.« Wrażenie i opisy. Kraków 1890, str. 244.

Doc. Dr. Dembiński: »Rzym i Europa przed rozpoczęciem trzeciego okresu soboru Trydenckiego.« Część I, w Rozpr. wydz. filoz.-hist. Akademii Umiej. Krak. Tom XXVII.

— »Kwestya soboru narodowego w Polsce w XVI wieku,« w Pamiętniku II Zjazdu historyków polskich.

— »Upadek rycerstwa.« Odczyt na dochód osad rolnych, miany w Warszawie 1890.

— »Aleksander VI Borgia.« Artykuł w wielkiej Encyklopedyi powszechnej.

Adjunkt Dr. D. Wierzbicki: »Influenza a posucha czasów ostatnich,« w Przewodniku higienicznym.

— »Pogadanki o kometach i kometomanii.«

— »Kaczka o gwieździe betlehemskiej.«

— »Grady w Galicyi w r. 1889,« w Sprawozdaniach Komisji fizyograficznej Akad. Umiej. Krak.

— »Pioruny w Galicyi w r. 1889.« Tamże.

— »Spostrzeżenia magnetyczne dokonane w Krakowie w r. 1889.« Tamże.

— »Wyniki spostrzeżeń meteorologicznych, dokonanych w r. 1889 w Tatrach,« w Sprawozdaniu Tow. Tatrzańskiego za r. 1889.

— »Lunety astronomiczne XIX wieku,« w Kosmosie, rocznik XV.

Biblioteka Uniwersytetu.

Dyrektor K. Estreicher-Rozbierski wydał Tom XII »Bibliografii polskiej.«

— Kustosz Dr. Wisłocki: »Proteus abo Odmieniec, satyra z 1564 r.« w Bibliotece pisarzy polskich, wydanie Akad. Umiej. Krak.

— »Jan z Kęt Wacłęga, na podstawie własnoręcznych św. patrona rękopisów i innych źródeł współczesnych; przyczynek do dziejów Uniwersytetu krakowskiego,« w Rozpr. i Sprawozd. Wydz. hist.-filoz. Akademii Umiejętności Krak.

— Tenże wydawał »Przewodnik bibliograficzny.«

Amanuent Dr. A. Bełcikowski: Recenzja o książce Karpelesa: »Goete in Polen.«

— »Nie doszedł do rąk...« Obrazek z czasów romantycznych.

— »Mickiewicz « Artykuł na dzień 4 Lipca 1890 r.

— »Przegląd literatury polskiej z r. 1889/90« w londyńskim Atheneum.

— Kilka mniejszych artykułików do Jednodniówek i Albumów.

